

Datascience onderzoek Leefbaarheid en Veiligheid Gestelse buurt

Een onderzoek naar de relatie
tussen crimineel gedrag en de
financiële situatie van
huishoudens in de
Gestelse buurt

Samenvatting

De zwakke beoordeling van de Gestelse buurt in de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' en het negatieve leefklimaat van deze buurt vormen aanleiding tot nader onderzoek. De afdeling Wijkmanagement wil graag het leefklimaat van de Gestelse buurt verbeteren. Hiervoor is het nodig inzicht te krijgen in de achterliggende problematiek. Wanneer deze inzichtelijk is, kan het beleid waar nodig worden bijgesteld.

De afdeling Onderzoek & Statistiek heeft onderzoek naar de buurt gedaan door data uit verschillende bronnen te combineren en analyseren. Het onderzoek gaat in op de volgende onderzoeksvragen:

- Is er een relatie tussen crimineel gedrag en de financiële positie van huishoudens in de Gestelse buurt?*
- Zo ja, welke factoren van de financiële positie zijn (meer) van invloed op (welk type) crimineel gedrag?*

De Gestelse buurt

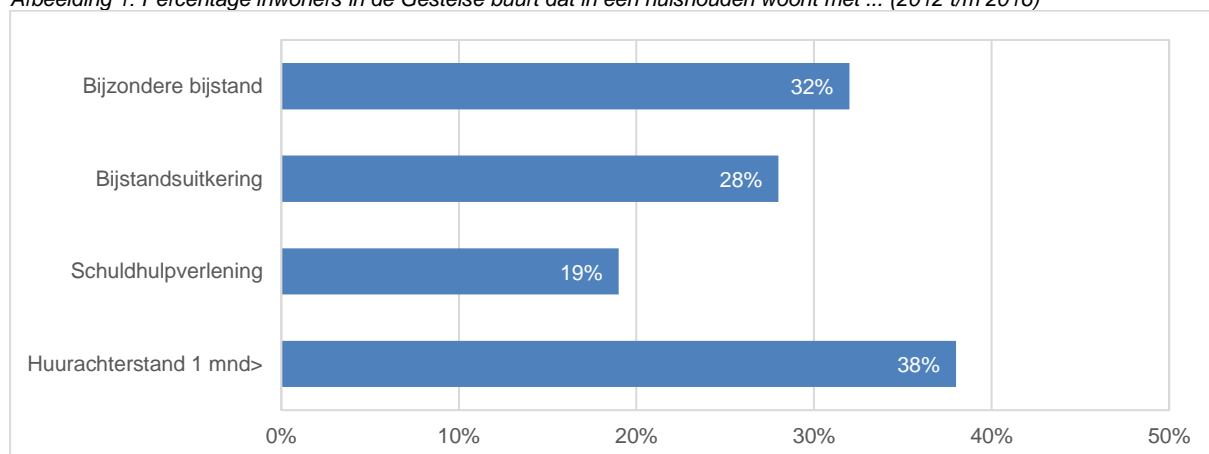
De Gestelse buurt is een buurt met veel (goedkope) huurwoningen. Dit is bijna het hoogst van alle buurten in de gemeente 's-Hertogenbosch. Er wonen ruim 1.200 personen. Het aandeel inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond, niet werkende werkzoekenden, bewoners met een bijstandsuitkering en huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens ligt er beduidend hoger dan gemiddeld.

Financiële situatie

Om de financiële situatie van huishoudens te bepalen hadden we het liefst gebruik gemaakt van inkomensgegevens. Dit is voor dit onderzoek echter niet mogelijk (zie H3). Er is daarom op een andere manier geprobeerd een beeld te schetsen van de financiële situatie van huishoudens. Bijvoorbeeld: ontvangt men (bijzondere) bijstand? Of heeft men problemen met het betalen van rekeningen?

Inwoners uit de Gestelse buurt wonen relatief vaak in een huishouden met bijzondere bijstand en/of bijstandsuitkering. Ook is er meer dan gemiddeld sprake van schuldhelpverlening en/of minimaal één maand huurachterstand in de afgelopen vijf jaar.

Afbeelding 1: Percentage inwoners in de Gestelse buurt dat in een huishouden woont met ... (2012 t/m 2016)

Bron: Civ-SAM, Allegro, BrabantWonen, BRP

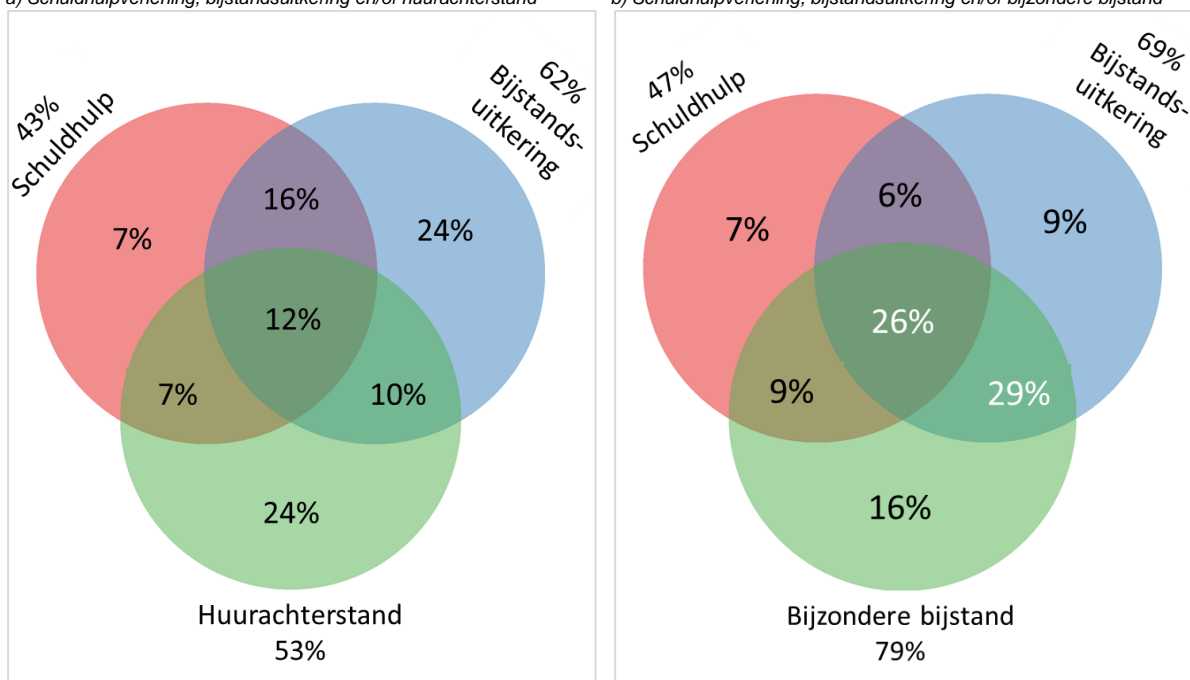
Naast deze 'losse inzichten' zijn we ook geïnteresseerd in de *stapeling* van de financiële problematiek. 45% van de inwoners van de Gestelse buurt woont in een huishouden met een *huurachterstand*, *bijstandsuitkering* en/of *schuldhulpverlening*. Bij een deel van deze groep is sprake van twee of drie financiële problemen (zie afbeelding 2a). Van hen heeft:

- 16% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering
- 10% bijstandsuitkering én huurachterstand
- 7% huurachterstand én schuldhulpverlening
- 12% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering én huurachterstand

40% van de inwoners uit de Gestelse buurt woont in een huishouden met *bijzondere bijstand*, *bijstandsuitkering* en/of *schuldhulpverlening*. Ook hier is sprake van multiproblematiek (zie afbeelding 2b). Van hen heeft:

- 6% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering
- 29% bijstandsuitkering én bijzondere bijstand
- 9% bijzondere bijstand én schuldhulpverlening
- 26% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering én bijzondere bijstand

Afbeelding 2: Percentage inwoners van de Gestelse buurt met financiële problematiek en de stapeling hiervan (2012 t/m 2016)
a) Schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of huurachterstand b) Schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand

Bron: Allegro, Civ-SAM, BrabantWonen, BRP

Criminaliteit

Eén op de tien inwoners van de Gestelse buurt is in de afgelopen vijf jaar verdachte geweest van criminaliteit. Een persoon wordt door de politie als verdachte geregistreerd wanneer er een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat.

We kunnen helaas geen uitspraken doen naar het aandeel verdachten per type delict, zoals geweldsdelicten of vermogensdelicten. De aantallen zijn te laag om hiervoor betrouwbare uitspraken te kunnen doen, en er wordt meerdere keren niet voldaan aan het vastgestelde aggregatieniveau (zie §1.3).

Wie zijn vaker verdachte van criminaliteit?

In de Gestelse buurt is het aandeel verdachten significant hoger onder:

- Mannen
- Personen die wonen in een huishouden met:
 - bijzondere bijstand
 - bijstandsuitkering
 - schuldhulpverlening
 - huurachterstand

Welke factoren zijn (meer) van invloed op crimineel gedrag?

Hiervoor zijn relaties tussen variabelen veelal 'enkelvoudig' bekeken; dus wat is de relatie van twee onderwerpen met elkaar. Met een *logistische regressieanalyse* kan de kans berekend worden op of iemand verdachte is van criminaliteit aan de hand van meerdere factoren tegelijkertijd. In hoeverre kunnen demografische kenmerken, de woonsituatie en de financiële situatie voorspellen of iemand verdachte is van criminaliteit? (zie § 5.3).

Welke kenmerken hebben de meeste invloed op verdachte zijn van criminaliteit? In de volgende opsomming staan de significante effecten voor de Gestelse buurt, op volgorde van meeste invloed:

- Leeftijd (hoe jonger hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Huurachterstand (hoe langer een huurachterstand duurt, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Geslacht (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter voor mannen dan voor vrouwen)
- Bijstandsuitkering (hoe langer men bijstandsuitkering heeft, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Appartement (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter als men in een appartement woont)
- Grootte gezin (hoe kleiner het gezin, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)

Het gaat bij de logistische regressieanalyse om de combinatie van factoren. Voor de meeste van deze kenmerken werden ook in 'enkelvoudige' analyses significante verbanden gevonden. Zo zagen we al dat mannen vaker verdachte zijn van criminaliteit en mensen die wonen in een huishouden met een bijstandsuitkering of huurachterstand.

In 'enkelvoudige' analyses werden er ook samenhangen gevonden tussen verdachte zijn van criminaliteit en wonen in een huishouden met schuldhulpverlening of bijzondere bijstand. Maar onder controle van meerdere factoren tegelijkertijd op de kans op verdachte zijn van criminaliteit worden hiervoor geen significante effecten gevonden.

Referentiebuurten

Wat zeggen de resultaten van de Gestelse buurt? Om de resultaten van de Gestelse buurt te verklaren hebben we twee referentiebuurten in het onderzoek meegenomen. De ene referentiebuurt is een buurt die qua woningvoorraad/bevolkingsopbouw lijkt op de Gestelse buurt en de andere referentiebuurt lijkt op het 'gemiddelde' van de gemeente 's-Hertogenbosch. Dit zijn respectievelijk de Sprookjesbuurt en Lokeren. Hierdoor kan onderzocht worden waardoor bepaalde problemen zich wel voordoen in de Gestelse buurt, maar niet in de referentiebuurten; welke eigenschappen zijn gelijk en welke parameters voorspellen?

De Sprookjesbuurt

De Sprookjesbuurt is een buurt die qua woningvoorraad en bevolkingsopbouw erg lijkt op de Gestelse buurt. De resultaten voor de Sprookjesbuurt zijn dan ook redelijk vergelijkbaar met de Gestelse buurt. Hieronder worden de verschillen besproken tussen de Gestelse buurt en Sprookjesbuurt.

In de Sprookjesbuurt zijn er iets meer huishoudens met bijzondere bijstand, bijstandsuitkering en/of schuldhelpverlening dan in de Gestelse buurt (43% versus 40%). Maar hierbij is vaker sprake van 'enkelvoudige' problematiek. Het hebben van schuldhelpverlening én bijstandsuitkering én bijzondere bijstand komt vaker voor in de Gestelse buurt (26%) dan in de Sprookjesbuurt (21%).

Het aandeel personen dat in de afgelopen vijf jaar verdachte is geweest van criminaliteit is in de Sprookjesbuurt (7%) iets lager dan in de Gestelse buurt (10%). Wel hebben de verdachten ongeveer dezelfde kenmerken als in de Gestelse buurt.

Lokeren

Lokeren wordt gezien als de meest gemiddelde buurt van de gemeente. De resultaten van Lokeren zien er dan ook anders uit dan van de Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt.

In Lokeren wonen een stuk minder mensen in een huishouden met bijzondere bijstand, bijstandsuitkering en/of schuldhelpverlening dan in de Gestelse buurt (9% versus 40%). Ook is hier vaker sprake van alleen bijzondere bijstand óf een bijstandsuitkering óf schuldhelpverlening dan in de twee andere buurten.

Ook het aandeel verdachten is in Lokeren een stuk lager. Twee procent van de inwoners is in de afgelopen vijf jaar geregistreerd als verdachte. In Lokeren is het aandeel verdachten significant hoger onder:

- Personen met een migratieachtergrond
- Personen die wonen in:
 - Een huurwoning
 - Een appartement
- Personen die wonen in een huishouden met:
 - Bijzondere bijstand
 - Bijstandsuitkering
 - Schuldhelpverlening

Hiervoor zijn relaties tussen variabelen veelal 'enkelvoudig' bekeken; dus wat is de relatie van twee onderwerpen met elkaar. Met een logistische regressieanalyse kan de kans berekend worden op of iemand verdachte is van criminaliteit aan de hand van meerdere factoren tegelijkertijd.

Voor Lokeren worden andere factoren gevonden die van invloed zijn op de kans op verdachte zijn van criminaliteit dan in de Gestelse buurt en Sprookjesbuurt. Zo blijkt dat mensen die wonen in een huurwoning of waarbij iemand in het huishouden bijzondere bijstand ontvangt, een grotere kans hebben om verdachte te zijn van criminaliteit. Deze relaties werden ook in eerdere 'enkelvoudige' analyses voor Lokeren gevonden.

In eerdere analyses werden voor Lokeren ook significante relaties gevonden tussen verdachte zijn en migratieachtergrond, het wonen in een appartement, het wonen in een woning met een lagere WOZ-waarde, het ontvangen van een bijstandsuitkering en het ontvangen van schuldhelpverlening. Maar onder controle van de andere factoren worden er hiervoor geen significante effecten meer gevonden.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	8
1.1	Aanleiding	8
1.2	Inhoud	9
1.3	Aanpak	10
1.4	Leeswijzer	11
2.	Introductie buurten	12
2.1	Gestelse buurt	12
2.2	Sprookjesbuurt	16
2.3	Lokeren	17
2.4	Verschillen in demografie	18
2.5	Verschillen in woningvoorraad	21
3.	Financiële situatie	23
3.1	Bijzondere bijstand	23
3.2	Bijstandsuitkering	24
3.3	Gemeentelijke belastingen	25
3.4	Huurachterstand	27
3.5	Schuldhulpverlening	28
3.6	Stapelingsproblematiek	29
4.	Criminaliteit	32
4.1	Aantal verdachten van criminaliteit	32
4.2	Pleegplaats incidenten	33
4.3	Kenmerken verdachten	34
4.4	Woonplek verdachten	37
5.	Financiële situatie en criminaliteit	38
5.1	Mosaicplots financiële situatie vs. verdachten criminaliteit	38
5.2	Correlaties met verdachte zijn van criminaliteit	41
5.3	Logistische regressieanalyse op verdachte zijn van criminaliteit	41
5.4	Decision tree voor verdachte zijn van criminaliteit	43

6.	Jeugd.....	45
7.	Resultaten landelijk onderzoek	47
8.	Conclusies en aanbevelingen.....	50
8.1	Conclusies.....	50
8.2	Aanbevelingen	51
Bijlage A: Buurt in cijfers.....		53
Bijlage B: Definitie armoede		54
Bijlage C: Definitie criminaliteit		55

1. Inleiding

De Gestelse buurt is één van de zes aandachtsbuurten in de gemeente 's-Hertogenbosch en wordt in de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' als enige buurt beoordeeld met 'zeer zwak'. Door middel van datagedreven onderzoek worden de samenhangen tussen problemen in de buurt in beeld gebracht. Hierbij richten we ons met name op de leefbaarheid en veiligheid van de buurt. Op basis van dit onderzoek kan besloten worden welke acties nodig zijn om een positiever leefklimaat in de buurt te realiseren.

1.1 Aanleiding

De zwakke beoordeling van de Gestelse buurt in de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' en het negatieve leefklimaat vormen aanleiding tot nader onderzoek in deze buurt. In het 'Resultaat verkenning datagedreven sturing' (gemeente 's-Hertogenbosch, september 2015) is besloten om in één van de drie projecten datagedreven sturing aandacht te besteden aan de leefbaarheid en veiligheid van de Gestelse buurt.

Kern van het idee:

"Het resultaat is dat we in staat zijn op een snelle manier data uit verschillende bronnen te combineren en analyseren met als effect dat we mensen beter kunnen helpen die hulp nodig hebben en misstanden aan te pakken.

Dit project heeft tot doel om de toegevoegde waarde van het combineren van data te laten zien. We hebben eerder data voor de Gestelse buurt verzameld maar dit gebeurt inefficiënt."

"Dit project heeft nadrukkelijk ook tot doel om zicht te krijgen op gezinnen/straten waar hulp nodig is. Waar hebben mensen hulp nodig door een cumulatie van problemen?"

Bron: Resultaat verkenning datagedreven sturing (september 2015)

Onderzoeksvragen

De afdeling Wijkmanagement van de gemeente 's-Hertogenbosch wil graag het leefklimaat van de Gestelse buurt verbeteren. Hiervoor is het nodig om inzicht te krijgen in de problematiek. Wanneer deze inzichtelijk is, kan het beleid waar nodig worden bijgesteld.

Volgens de afdeling Wijkmanagement is een legaal en duurzaam eigen inkomen noodzakelijk voor een 'goede basis'. Dit verkleint volgens hen de kans dat mensen in crimineel gedrag vervallen. Op basis hiervan zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- a) *Is er een relatie tussen crimineel gedrag en de financiële positie van huishoudens in de Gestelse buurt?*
- b) *Zo ja, welke factoren van de financiële positie zijn (meer) van invloed op (welk type) crimineel gedrag?*

Op basis van de bovenstaande vragen willen we een antwoord geven op de volgende vragen:

- Welke verschillen zijn er naar (achtergrond)kenmerk?
- Welke risicogroepen kunnen we benoemen?
- Welke eigenschappen dragen bij tot crimineel gedrag?

Het beantwoorden van de onderzoeksvragen is afhankelijk van enkele zaken, zoals:

- De beschikbaarheid van databestanden / registraties
- De kwaliteit van databestanden / registraties
- Het delen van databestanden / registraties

1.2 Inhoud

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen maken we gebruik van verschillende databestanden en registraties. Deze zijn afkomstig van de gemeente, politie en woningcorporatie BrabantWonen. Er is gebruik gemaakt van de volgende data/gegevens:

Organisatie	Afdeling	Welke gegevens?
• Gemeente	• Publieke Dienstverlening	• Basis Registratie Personen (BRP)
	• Onderzoek & Statistiek	• Woningmarktmonitor
	• Belastingen	• Kwijtscheldingen
		• Invorderingsprocessen
	• OAP (leerplicht)	• Voortijdig schoolverlaten
• Politie	• MO / WXL	• Schuldhelpverlening
		• Bijzondere bijstand
		• Bijstandsuitkering
		• Verdachten 'incidenten' (art.8)
		• Betalingsachterstanden
• BrabantWonen		

De data beslaan een periode van vijf jaar (2012 tot en met 2016). De data zijn gekoppeld op een gelijke indicator. Door de data te koppelen kunnen we bijvoorbeeld risicogroepen benoemen of de stapeling van problematiek inzichtelijk maken. De uitspraken gaan over personen die op 1-1-2017 in de Gestelse buurt, Sprookjesbuurt en Lokeren wonen.

Naast de genoemde instanties zijn ook andere instanties gevraagd om deel te nemen aan het project. Bijvoorbeeld de voedselbank, UWV, Belastingdienst en woningcorporatie Zayaz. Helaas was samenwerking niet altijd mogelijk. Bijvoorbeeld door wetgeving, te weinig records in de data of tijdgebrek.

Referentiebuurten

Om de resultaten in de Gestelse buurt te verklaren is het belangrijk om referentiebuurten in het onderzoek mee te nemen. We nemen twee referentiebuurten mee; één buurt die qua woningvoorraad/bevolkingsopbouw lijkt op de Gestelse buurt en één buurt die lijkt op het 'gemiddelde' van 's-Hertogenbosch. Hierdoor kan onderzocht worden waardoor bepaalde problemen zich wel voordoen in de Gestelse buurt, maar niet in de referentiebuurten; welke eigenschappen zijn gelijk en welke parameters voorspellen?

Een buurt in 's-Hertogenbosch die lijkt op de Gestelse buurt is de Sprookjesbuurt. Deze twee buurten lijken op elkaar als we kijken naar leeftijdsopbouw, huishoudenssamenstelling (% alleenstaanden met/zonder kinderen), etniciteit (% met een niet-westerse migratieachtergrond) en financiële positie (% niet werkende werkzoekenden en % huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens). Qua woningvoorraad lijken de twee buurten op elkaar door het hoge aandeel huurwoningen. Wel zijn deze twee buurten in twee verschillende perioden gebouwd. De Gestelse buurt is gebouwd in de jaren vijftig, terwijl de Sprookjesbuurt voor het grootste deel dateert uit de jaren zeventig.

Een buurt die een afspiegeling vormt van het 'gemiddelde' van de gemeente is Lokeren. In de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' heeft de buurt Lokeren op de zes afzonderlijke thema's¹ een 'gemiddeld'. Dit is de enige buurt in de gemeente waarbij dit in 2016 het geval is.

In hoofdstuk 2 volgt een uitgebreidere beschrijving van de drie buurten.

De aanpak van het project en de randvoorwaarden worden in de volgende paragraaf besproken.

¹ Bewoners, samenleven, actief, leren, zorg en woonomgeving.

1.3 Aanpak

Data

Bij de start van het project zijn met de betrokken afdelingen/instanties persoonlijke gesprekken gevoerd. Wat is het doel van het project? Hierbij zijn wederzijdse belangen centraal gesteld. Dit vergroot de bereidheid om mee te werken en gegevens te delen.

Met de afdelingen/instanties is samen gekeken welke data er zijn, en wat interessant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Zo hoeven we niet alle data te ontvangen die er is, maar voldoet een selectie vaak ook. Bijvoorbeeld hoe lang is er sprake van een betaalachterstand? En niet, wat is de hoogte van de betaalachterstand?

De meeste tijd van het onderzoek is gaan zitten in het verzamelen van data. De databestanden zijn vervolgens 'opgeschoond'. Op een gelijke indicator zijn de databestanden aan elkaar gekoppeld. Aan de hand van het gekoppelde databestand zijn analyses uitgevoerd. In de gekoppelde data is nagegaan welke groepen we kunnen onderscheiden. Hiervoor is gebruik gemaakt van de software Excel, SPSS en R. De gebruikte methodieken worden in de hoofdstukken toegelicht.

Resultaten

Elke vier tot zes weken was er overleg met medewerkers van Onderzoek & Statistiek (O&S), Wijkmanagement (WMT) en Openbare Orde en Veiligheid (OOV) om vanuit inhoud en data te bepalen welke analyses er moeten worden uitgevoerd. Tijdens de feedbackbijeenkomsten werden de resultaten besproken en is er gezocht naar verklaringen en achtergronden van de resultaten. Ook is nagegaan welke vragen niet beantwoord werden, of welke nieuwe vragen er naar aanleiding van de resultaten zijn ontstaan. Hierop volgde er een nieuwe periode waarin data werd verzameld, gekoppeld en geanalyseerd. Deze werden dan weer opnieuw besproken tijdens een volgende bijeenkomst.

In de eindfase van het project zijn nog twee grote bijeenkomsten georganiseerd. Eén bijeenkomst met wijkprofessionals van de Gestelse buurt en één bijeenkomst met dataspecialisten, beleidsmedewerkers en (afdelings)hoofden van de gemeente, politie, corporaties en UWV. Tijdens deze twee bijeenkomsten konden we al veel resultaten laten zien. Herkent men de resultaten? Welke vragen worden wel en welke vragen worden niet beantwoord? De input van deze twee bijeenkomsten is gebruikt om nog enkele laatste analyses uit te voeren.

Randvoorwaarden

Bij de start van het onderzoek is er met de gemeentelijke privacy-officer afgestemd op welke wijze informatie mag worden verzameld, geanalyseerd en gepresenteerd. Dit om de privacy van burgers te waarborgen. De volgende afspraken zijn gemaakt:

- Databestanden mogen op persoonsniveau worden opgevraagd, gekoppeld en geanalyseerd omdat het statistisch / wetenschappelijk onderzoek betreft. Wel kunnen bronhouders eisen stellen aan de data die zij leveren, bv. het leveren van de data op een 'algemener' niveau.
- Met de bronhouders wordt besproken welke elementen de data bevat. Afhankelijk hiervan wordt met de privacy-officer bepaald of het nodig is om een bewerkersovereenkomst op te stellen.
 - Tussen de gemeente en BrabantWonen is data gedeeld op basis van een convenant.
 - De minister van Veiligheid en Justitie heeft toestemming gegeven voor het gebruik van politiegegevens op grond van artikel 4:7 van het Besluit politiegegevens.
- Databestanden worden aangeleverd aan de afdeling Onderzoek & Statistiek via FileCap met wachtwoord. Uitzondering hierop zijn de databestanden van de politie. Deze zijn volgens het protocol van de politie aangeleverd via een beveiligde USB-stick.
- Er wordt alleen met data gewerkt op gemeentelijke desktops of via de gemeentelijke VDI-verbinding.

- De data wordt opgeslagen in een afgeschermd projectenmap (H-schijf). Deze was toegankelijk voor 3 medewerkers van de afdeling Onderzoek & Statistiek. Daarnaast heeft ICT toegang nodig in verband met beheer. Deze toegang is ingeperkt tot 4 personen. Zij hebben geen standaardtoegang, maar moeten met een speciale username inloggen om de map te kunnen beheren.
- Het aggregatieniveau voor het presenteren van resultaten is vastgesteld op gebieden met minimaal 50 inwoners, waarbij het vermelden van kenmerken gebeurt als deze op minimaal 10 inwoners van toepassing zijn.
- Met de bronhouders zijn afspraken gemaakt over de bewaartermijn en vernietiging van data. Alle data zijn op 29 maart 2018 verwijderd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 volgt allereerst een beschrijving van de Gestelse buurt. Wat is het algemene beeld van de buurt? En hoe ontwikkelt de buurt zich? Daarnaast wordt er dieper ingegaan op het wonen in de Gestelse buurt, de financiële positie van de inwoners en de leefbaarheid en veiligheid van de buurt. Ook wordt er in het kort een algemeen beeld geschetst van de referentiebuurten Sprookjesbuurt en Lokeren.

Hoofdstuk 3 gaat in op de financiële situatie van personen en huishoudens. Het liefst hadden we hiervoor inkomensgegevens gebruikt. Dit was voor dit onderzoek niet mogelijk. Er is daarom op een andere manier geprobeerd een beeld te schetsen van de financiële situatie van personen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onder andere bijzondere bijstand, bijstandsuitkeringen, huurachterstanden en schuldhulpverlening.

Hoofdstuk 4 gaat in op verdachten van criminaliteit. Een persoon wordt door de politie als verdachte van een misdrijf geregistreerd wanneer er een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat. Hoeveel inwoners zijn in de afgelopen vijf jaar verdachte geweest van criminaliteit? En wie zijn er verdachte van criminaliteit?

In hoofdstuk 5 gaan we de onderzoeksvragen beantwoorden. *“Is er een relatie tussen crimineel gedrag en de financiële positie van huishoudens in de Gestelse buurt?” “En welke factoren zijn (meer) van invloed op crimineel gedrag?”*

Naast de situatie van volwassenen vinden we het ook belangrijk om naar de jeugd te kijken. Dit doen we in hoofdstuk 6. *Hoe vaak is er sprake van voortijdig schoolverlaten of worden jongeren verdacht van het plegen van criminaliteit?*

Is de situatie in de drie buurten in 's-Hertogenbosch anders dan in Nederland? Hoofdstuk 7 geeft een samenvattend beeld van een landelijk onderzoek naar (lage) inkomens en verdachten van misdrijven.

In het laatste hoofdstuk komen de belangrijkste conclusies en enkele aanbevelingen aan bod.

2. Introductie buurten

In dit hoofdstuk volgt allereerst een beschrijving van de Gestelse buurt. Wat is het algemene beeld van de buurt? Daarnaast wordt er ingegaan op het wonen in de Gestelse buurt, de financiële positie van de inwoners en de leefbaarheid en veiligheid van de buurt.

Om de resultaten in de Gestelse buurt te verklaren, zijn er in het onderzoek twee referentiebuurten meegenomen. Eén buurt die qua woningvoorraad/bevolkingsopbouw lijkt op de Gestelse buurt en één buurt die lijkt op het 'gemiddelde' van 's-Hertogenbosch. Dit zijn respectievelijk de Sprookjesbuurt en Lokeren. Van deze buurten wordt in het kort een algemeen beeld geschetst.

De cijfers en beschrijvingen zijn afkomstig uit de 'Wijk- en buurtmonitor 2016'. Als achtergrondinformatie is in bijlage A een tabel opgenomen met enkele cijfers van de drie buurten en van de totale gemeente.

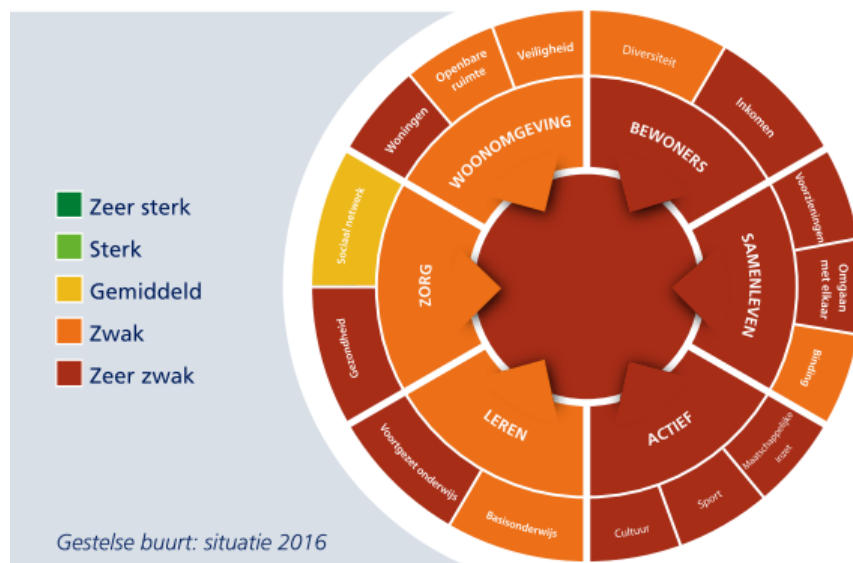
2.1 Gestelse buurt

2.1.1 Algemeen beeld

De Gestelse buurt ligt direct ten oosten van de Gestelseweg. De buurt heeft een vrij eenzijdige woningvoorraad: 88% van de woningen zijn (corporatie) huurwoningen. Dit is bijna het hoogst van alle buurten in de gemeente. De woningen hebben ook een relatief lage WOZ-waarde. Ruim 90% van de woningen dateert uit 1957; de woningen zijn gebouwd in een periode van woningnood. De gelijkvormige opzet maakte het mogelijk in een korte tijd veel woningen te bouwen. Er wonen ruim 1.200 personen. Het aandeel mensen met een niet-westerse migratieachtergrond (33%), huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens (24%), niet werkende werkzoekenden (18%) en bewoners met een bijstandsuitkering (19%) ligt beduidend hoger dan gemiddeld.

Volgens de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' wordt de Gestelse buurt als enige buurt beoordeeld met *'zeer zwak'*. Op alle zes de thema's samen krijgt de Gestelse buurt een *'zeer zwak'*. De thema's bewoners, samenleven en actief scoren afzonderlijk eveneens *'zeer zwak'*. Het aandeel uitkeringsgerechtigden en niet werkende werkzoekenden is fors hoger dan gemiddeld. Bewoners zijn minder tevreden met de winkels voor dagelijkse boodschappen en de voorzieningen voor jongeren dan gemiddeld. Bewoners beoordelen het omgaan met elkaar ook minder goed. Het aandeel vrijwilligers, sporters en bewoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de buurt is vrij laag. De culturele participatie (zoals bezoek aan een voorstelling, bioscoop of muziekconcert) is eveneens minder sterk dan gemiddeld.

Afbeelding 3: Gestelse buurt: situatie 2016

Bron: Wijk- en buurtmonitor 2016

De thema's leren, zorg en woonomgeving hebben een 'zwakke' score. Wat betreft leren is de tevredenheid met het basisonderwijs lager dan gemiddeld. Verder zijn er minder jongeren met een startkwalificatie en meer voortijdig schoolverlaters. Bij zorg beoordelen relatief weinig bewoners de eigen gezondheid met uitstekend of (zeer) goed, terwijl meer mensen zich door hun gezondheid beperkt voelen. Bovendien waarderen bewoners hun eigen woonomgeving minder sterk dan gemiddeld. Veiligheid is eveneens een issue in de Gestelse buurt. Dit zien we terug in de zwakke score op de gemeentelijke veiligheidsindex.

2.1.2 Wonen in de Gestelse buurt

Toewijzing corporatiewoningen

De Gestelse buurt telt 546 woningen. De differentiatie in de woningvoorraad naar prijs, eigendomsvorm en woningtype is beperkt. De meeste woningen zijn gebouwd in 1957. 88% van de woningen zijn (corporatie)huurwoningen van BrabantWonen. In 2016 is de gemiddelde netto huur in de Gestelse buurt €489 (de gemiddelde huur in de gemeente is €520). Hierbij liggen de huren voor appartementen lager dan voor eengezinswoningen. Woningen met een maximale huur van €409,92 mogen bij *opnieuw* verhuren alleen worden toegewezen aan personen jonger dan 23 jaar. 70 woningen hebben een maximale huur van €409,92.

Er worden eisen gesteld aan het inkomen bij het reageren op corporatiewoningen. De meeste corporatiewoningen hebben lage huurprijzen (tot €586,69). Deze zijn voor huishoudens met een jaarinkomen tot €22.100 als alleenstaande of €30.000 in een meerpersoonshuishouden (€50 meer voor AOW-ers). Huishoudens met een jaarinkomen van minimaal €22.100 als alleenstaande of €30.000 (€50 meer voor AOW-ers) in een meerpersoonshuishouden, mogen reageren op woningen met een minimale huur vanaf €586,69. 13% van de huurwoningen in de Gestelse buurt heeft dit als minimale huur. Huishoudens met een inkomen van meer dan €35.739 mogen reageren op huurwoningen met een huur van minimaal €710,69. Hieraan voldoen 5 woningen in de Gestelse buurt.

De corporaties zijn verplicht ten minste 80% van hun woningen toe te wijzen aan huishoudens met een maximaal inkomen van €35.739. De Gestelse buurt heeft relatief veel sociale huurwoningen, en ook liggen de huren van deze woningen lager dan gemiddeld in de gemeente. Dit heeft invloed op wie er in de buurt (komen) wonen; zij hebben lagere inkomens dan gemiddeld in de gemeente.

Verhuisbewegingen

De gemiddelde woonduur in woningen in 's-Hertogenbosch is 12 jaar. Bij mensen die in een koopwoning wonen is dit gemiddeld langer dan bij mensen die in een huurwoning wonen. In de Gestelse buurt wonen mensen langer in hun woning dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch. In deze buurt wonen mensen gemiddeld 15 jaar in hun woning. In deze buurt wonen huishoudens met een lange woonduur voornamelijk in goedkope huurwoningen.

Nieuwe bewoners van de Gestelse buurt komen voornamelijk uit 's-Hertogenbosch en weinig van buiten de gemeente. 9% is verhuisd binnen de Gestelse buurt. Gezinnen met kinderen komen relatief vaak terecht in eengezinswoningen. Alleenstaanden, stellen zonder kinderen en éénuoudergezinnen betrekken daarentegen vaker de goedkopere appartementen.

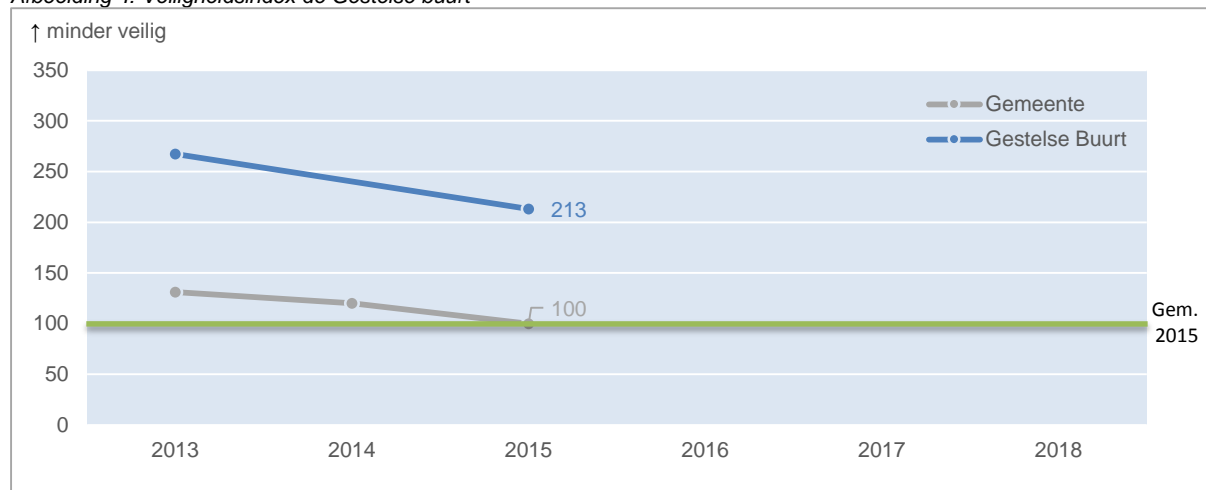
2.1.3 Werk en inkomen

In de Gestelse buurt wonen 130 huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens (RIO, 2013²). Dit is 24% van het totaal aantal huishoudens in deze buurt. Dit percentage ligt beduidend hoger dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch (11%) en in Nederland (10%). Ook het aandeel niet werkende werkzoekenden (18%) en mensen met een uitkering (19%) ligt in de Gestelse buurt beduidend hoger dan gemiddeld. Het gemiddelde huishoudensinkomen in de Gestelse buurt is €24.000. Gemiddeld is dit in de gemeente 's-Hertogenbosch €34.901.

2.1.4 Leefbaarheid en veiligheid

De veiligheidssituatie in de Gestelse buurt is tussen 2013 en 2015 verbeterd; de veiligheidsindex verbeterde van 267 naar 213. Dit komt door een afname van de woning- en auto-inbraken, geweldsdelicten, vernielingen en jongerenoverlast. Ook geven minder mensen aan dat woninginbraken en mishandelingen in hun buurt vaak voorkomen. De beleving op de andere onderwerpen verbeterde niet. De inwoners van de Gestelse buurt beoordelen de veiligheid in de buurt gemiddeld met het rapportcijfer 5,7.

Afbeelding 4: Veiligheidsindex de Gestelse buurt

Bron: Informatiemodel Nederlandse Politie, vragenlijst veiligheid en BRP, bewerking O&S 's-Hertogenbosch

Negatief leefklimaat

De Gestelse buurt wordt gekenmerkt door een 'negatief leefklimaat'. Volgens de 'Veiligheidsmonitor 2016' zijn relatief veel inwoners van de Gestelse buurt ontevreden over de bevolkingssamenstelling van hun buurt (37%). Ook wordt de sociale cohesie⁴ slechter beoordeeld dan gemiddeld. Verder geven relatief veel inwoners van de Gestelse buurt aan dat overlast door groepen jongeren (27%) en omwonenden (22%), intimidatie door omwonenden (12%) en bedreigingen in de buurt (12%) vaak voorkomen in hun buurt. Dit is het hoogst van alle wijken en aandachtsbuurten. Dit draagt bij aan onveiligheidsgevoelens. In de Gestelse buurt voelt 9% van de inwoners zich vaak onveilig in hun buurt, tegenover 2% gemiddeld in de gemeente.

² De gegevens over armoede in de Gestelse buurt en 's-Hertogenbosch komen uit het Regionaal Inkomensonderzoek (RIO); de cijfers over Nederland uit het Inkomenspanelonderzoek (IPO). Beiden zijn uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De inkomensstatistieken komen altijd met enige vertraging beschikbaar voor onderzoek.

³ De definitie van de lage-inkomensgrens en beleidsmatige grens zijn opgenomen in bijlage B.

⁴ De sociale cohesie in de buurt wordt onderzocht aan de hand van vier stellingen: 'de mensen in mijn buurt kennen elkaar nauwelijks', 'de mensen in mijn buurt gaan op een prettige manier met elkaar om', 'ik woon in een gezellige buurt, waar veel saamhorigheid is' en 'ik voel me thuis bij de mensen die in mijn buurt wonen'.

Gesloten karakter

Uit de 'Veiligheidsmonitor 2016' bleek dat de Gestelse buurt een buurt is met veel familieverbanden en een gesloten karakter kent. Wijkprofessionals geven aan dat er in de buurt veel kwetsbare groepen en mensen met een beperking wonen. Veel inwoners van de buurt hebben een afwijkend normen en waardenpatroon. De verbale omgangsvormen zijn 'harder' in de buurt. Er heerst een 'wij/zij' cultuur tussen mensen met een Nederlandse achtergrond en mensen met een migratieachtergrond.

Volgens de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) kent de buurt een groot aantal woningen die bewoond worden door leden van enkele families. Door de jaren heen was het bij enkele families gebruikelijk dat de kinderen bij het verlaten van de ouderlijke woning in de directe woonomgeving een woning betrokken. Hierdoor zijn enkele families sterk vertegenwoordigd in deze buurt.

Wantrouwen

De buurt typeert zich door wantrouwen in de overheid. In 2013 is aan de inwoners gevraagd of men vertrouwen heeft in de overheid. De inwoners van de Gestelse buurt waren hier negatiever over dan gemiddeld; een derde van de inwoners van de Gestelse buurt gaf aan *geen* vertrouwen te hebben in de overheid, tegenover een kwart gemiddeld in de gemeente.

Volgens wijkprofessionals delen inwoners van de Gestelse buurt geen informatie met overheid of andere instanties. Dit heeft niet alleen invloed op de leefbaarheid en veiligheid van de buurt, maar ook op de persoonlijke levenssfeer van inwoners. Door het gebrek aan vertrouwen in overheid en andere instanties, of omdat men niet weet waar men terecht kan met een hulpvraag, krijgen niet alle inwoners de hulp die zij nodig hebben/recht op hebben.

2.2 Sprookjesbuurt

Een buurt in 's-Hertogenbosch die lijkt op de Gestelse buurt is de Sprookjesbuurt. De twee buurten lijken op elkaar als we kijken naar leeftijdsopbouw, huishoudenssamenstelling, etniciteit en financiële positie. Qua woningvoorraad lijken de twee buurten op elkaar door het hoge aandeel huurwoningen. Wel zijn de twee buurten in twee verschillende perioden gebouwd. De Gestelse buurt is gebouwd in de jaren vijftig, terwijl de Sprookjesbuurt voor het grootste deel dateert uit de jaren zeventig.

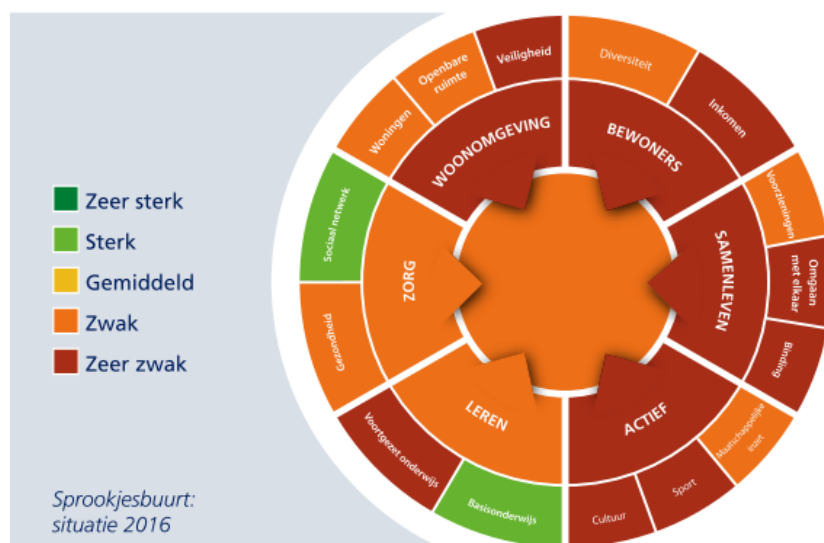
De Sprookjesbuurt ligt in het noorden van de wijk Noord tegen de rijksweg A59 aan. Er wonen 1.700 personen. Het aandeel mensen met een niet-westerse migratieachtergrond (33%), huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens (23%), niet werkende werkzoekenden (19%) en mensen met een bijstandsuitkering (15%) ligt veel hoger dan gemiddeld in de gemeente. De Sprookjesbuurt is op dit moment een aandachtsbuurt.

Volgens de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' is de Sprookjesbuurt als 'zwak' te typeren. Er is geen thema dat (zeer) sterk scoort. Wel zien we een sterke beoordeling bij de aspecten basisonderwijs en sociaal netwerk. Ondanks het relatief hoge verzuim bij 5 t/m 12 jarigen, zijn bewoners wel erg tevreden over het basisonderwijs.

Verder geven vrij veel bewoners mantelzorg en hebben veel bewoners familie of vrienden waar ze terecht kunnen voor hulp, die ze ook krijgen. Alle zes de thema's scoren beneden gemiddeld. Bewoners, samenleven, actief en woonomgeving hebben zelfs een zeer zwakke beoordeling gekregen. Bij bewoners komt dit vooral door de kwetsbare groepen (mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en éénoudergezinnen) in de buurt en relatief veel niet werkende werkzoekenden en inwoners met een uitkering. Het samenleven scoort zwakker omdat men minder tevreden is over de speelmogelijkheden voor kinderen en het omgaan met elkaar. Ook het rapportcijfer voor de tolerantie in de buurt is vrij laag. Professionals herkennen dit. In sommige delen van de Sprookjesbuurt willen bewoners weinig met elkaar te maken hebben en ontstaan er snel conflicten. Verder zijn bewoners op sportief en cultureel gebied minder actief dan gemiddeld.

Voor de woonomgeving geven bewoners een wat lager rapportcijfer. En er staan relatief veel (goedkope) huurwoningen in de buurt. Wat betreft veiligheid komt naar voren dat bewoners zich vaker onveilig voelen en dat men meer sociale overlast ervaart. De score op de veiligheidsindex is zwak. Voortgezet onderwijs valt eveneens in negatieve zin op. Er zijn relatief weinig jongeren met een startkwalificatie, terwijl het verzuim onder 13 t/m 17 jarigen hoog is.

Afbeelding 5: Sprookjesbuurt: situatie 2016

Bron: Wijk- en buurtmonitor 2016

2.3 Lokeren

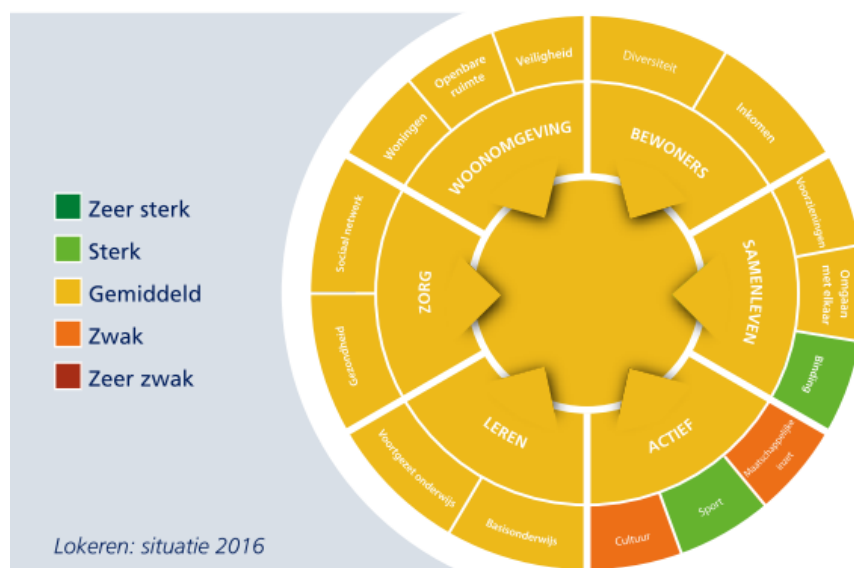
Een buurt die een afspiegeling vormt van het 'gemiddelde' van de gemeente is Lokeren. Lokeren ligt in het oosten van de Maaspoort aan de Maaspoortweg. De woonbuurt is vooral bekend van de Lokerenpassage; een lokaal winkelcentrum. Aan de vertakkingen van de Buurtschappenlaan, de belangrijkste weg, staan vooral rijtjeshuizen. Vrijwel alle woningen dateren uit de periode 1970-1989. De buurt telt ruim 1.400 inwoners. Er wonen relatief weinig 65-plussers. Verder is de bevolkingssamenstelling vergelijkbaar met het gemiddelde in de gemeente.

Volgens de 'Wijk- en buurtmonitor 2016' is Lokeren de meest gemiddelde buurt in de gemeente. Op alle zes de thema's samen krijgt de buurt Lokeren een 'gemiddeld'. Hetzelfde geldt voor elk afzonderlijk thema. Dit is de enige buurt in de gemeente waarbij dit het geval is.

Twee achterliggende aspecten scoren sterk: binding en sport. Zo voelen relatief veel bewoners zich medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid in de buurt, terwijl ook de verhuismobiliteit vrij laag is (binding). Verder is in Lokeren zowel het aandeel sporters als bewoners dat lid is van een sportvereniging, hoger dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch.

Geen enkel thema scoort een 'zwak'. Wel hebben twee aspecten – maatschappelijke inzet en cultuur – een zwakke beoordeling. Maatschappelijke inzet krijgt een 'zwak' door het lage aandeel vrijwilligers en bewoners dat zich actief inzet voor de buurt. Bij cultuur zijn bewoners vooral op muzikaal gebied (muziekconcert of dance-/houseparty) minder actief dan gemiddeld.

Afbeelding 6: Lokeren: situatie 2016

Bron: Wijk- en buurtmonitor 2016

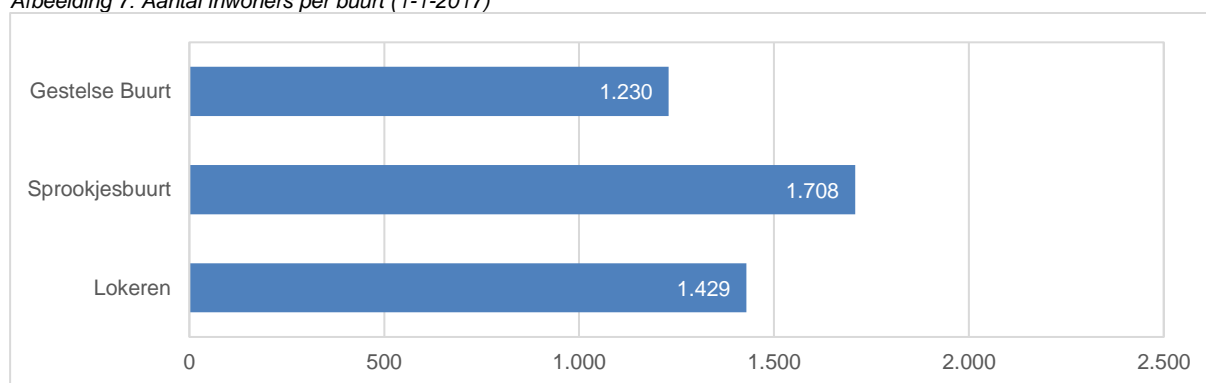
2.4 Verschillen in demografie

In de vorige paragrafen is een beeld geschetst van de drie buurten aan de hand van de 'Wijk- en buurtmonitor 2016'. In deze paragraaf presenteren we nogmaals enkele demografische cijfers over de bevolkingsopbouw van de drie buurten⁵. Op welke punten lijken de drie buurten op elkaar? En op welke punten wijken ze van elkaar af? Deze demografische kenmerken worden gebruikt in analyses in latere hoofdstukken.

Aantal inwoners

Van de drie buurten heeft de Gestelse buurt de minste inwoners. In 2017 telde de buurt 1.230 inwoners. Lokeren telt ongeveer 200 inwoners meer dan de Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt heeft bijna 500 inwoners meer.

Afbeelding 7: Aantal inwoners per buurt (1-1-2017)

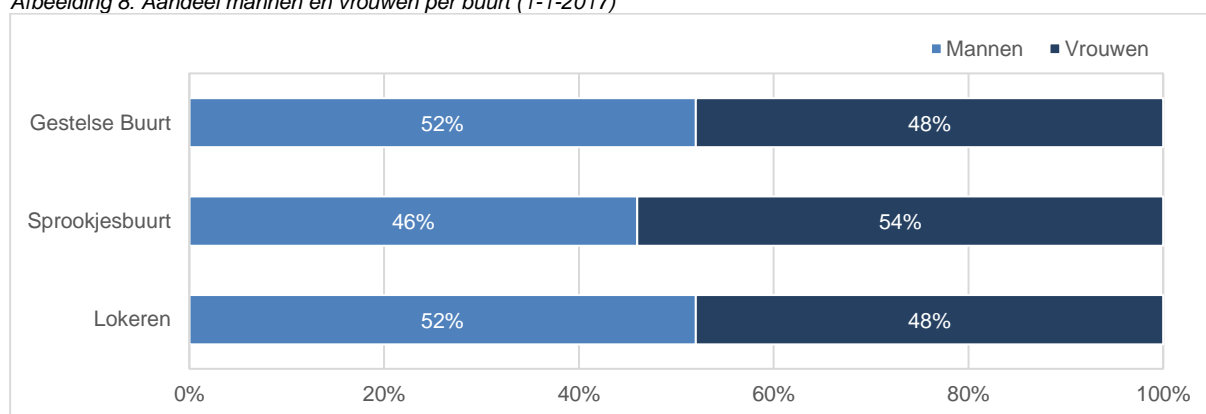

Bron: BRP

Geslacht

De verdeling mannen en vrouwen in de gemeente is net niet 'fifty/fifty'. Gemiddeld bestaat de gemeente uit 49% mannen en 51% vrouwen. De Sprookjesbuurt telt iets meer vrouwen dan gemiddeld. In de Gestelse buurt en Lokeren wonen iets meer mannen dan gemiddeld.

Afbeelding 8: Aandeel mannen en vrouwen per buurt (1-1-2017)

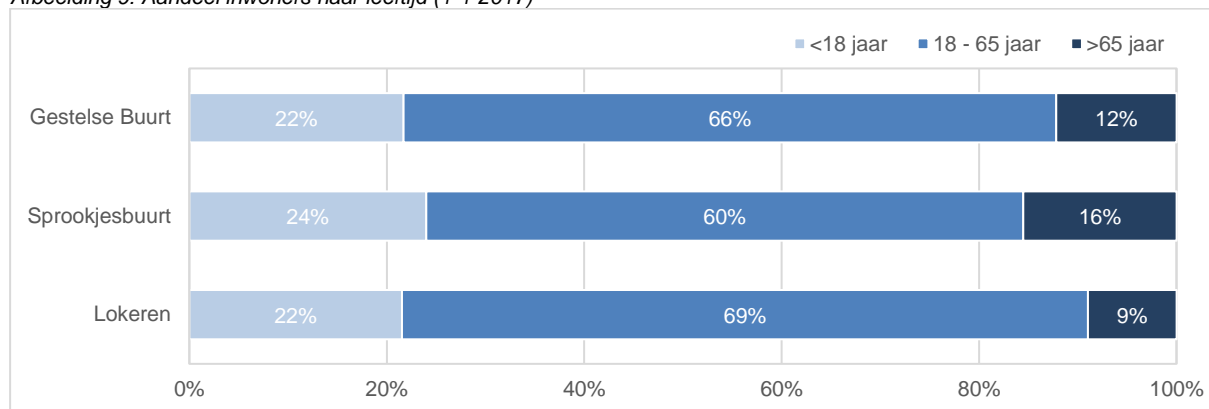
Bron: BRP

⁵ De cijfers kunnen (iets) afwijken van de voorgaande paragrafen, omdat het verschillende meetmomenten betreft.

Leeftijd

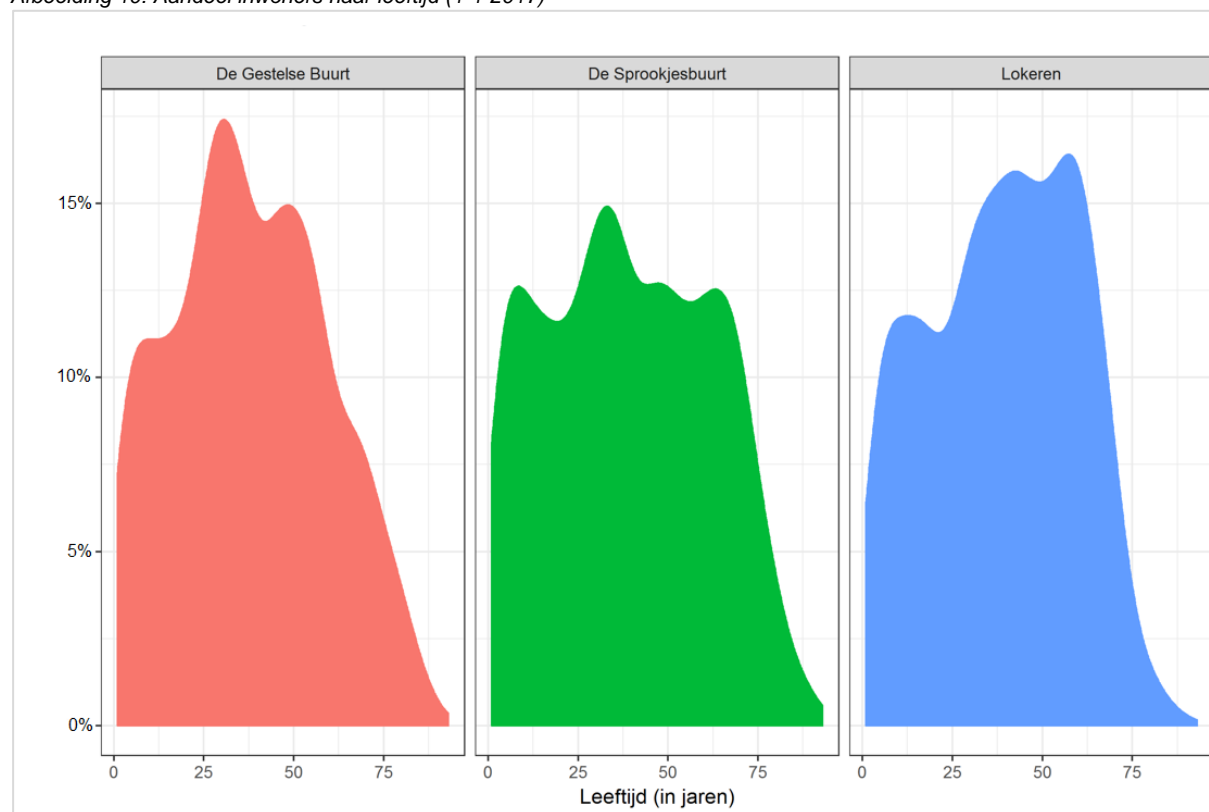
Er zijn geen heel grote verschillen naar leeftijd. De Sprookjesbuurt telt iets meer jongeren en ouderen dan de Gestelse buurt en Lokeren. In Lokeren wonen relatief de minste ouderen. Een globale verdeling van de leeftijdscategorieën zien we in afbeelding 9. In afbeelding 10 zien we een iets nauwkeurigere weergave hiervan.

Afbeelding 9: Aandeel inwoners naar leeftijd (1-1-2017)

Bron: BRP

Afbeelding 10: Aandeel inwoners naar leeftijd (1-1-2017)

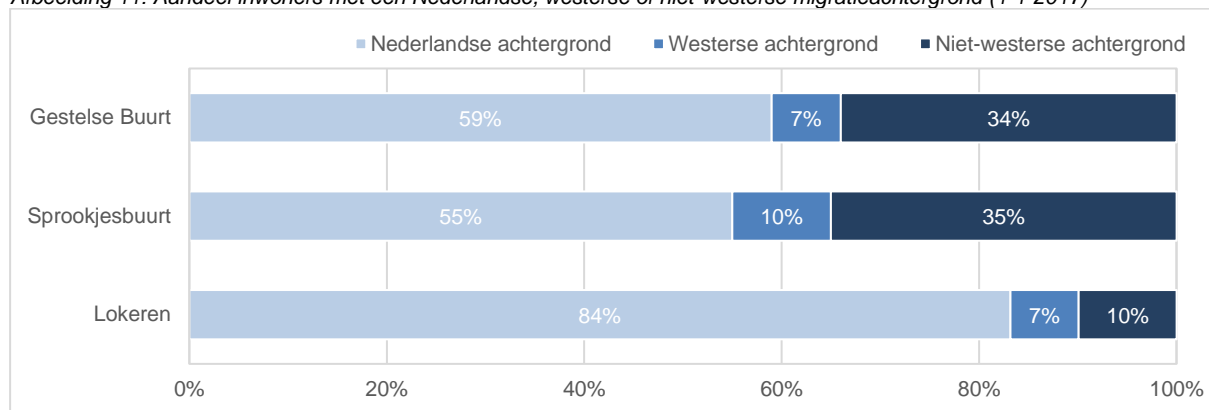

Bron: BRP

Migratieachtergrond

Gemiddeld heeft 20% van de gemeentelijke inwoners een migratieachtergrond; 9% heeft een westerse migratieachtergrond en 11% een niet-westerse migratieachtergrond. In de Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt wonen meer mensen met een migratieachtergrond dan gemiddeld. Beide buurten behoren tot de vijf buurten met relatief de meeste inwoners met een migratieachtergrond. Het gaat in beide buurten om vooral meer mensen met een niet-westerse migratieachtergrond; ruim een derde van de inwoners heeft een niet-westerse migratieachtergrond. In Lokeren wonen minder mensen met een migratieachtergrond dan gemiddeld in de gemeente.

Afbeelding 11: Aandeel inwoners met een Nederlandse, westerse of niet-westerse migratieachtergrond (1-1-2017)

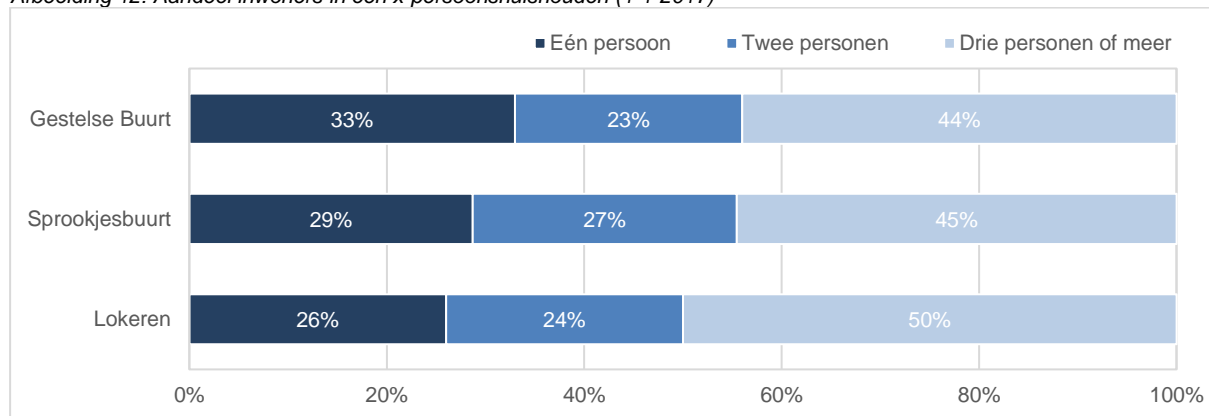

Bron: BRP

Samenstelling huishoudens

De gemiddelde huishoudgrootte is in de Gestelse buurt kleiner dan in de Sprookjesbuurt en Lokeren. Zo telt de Gestelse buurt relatief meer eenpersoonshuishoudens dan de twee andere buurten.

Afbeelding 12: Aandeel inwoners in een x-persoonshuishouden (1-1-2017)

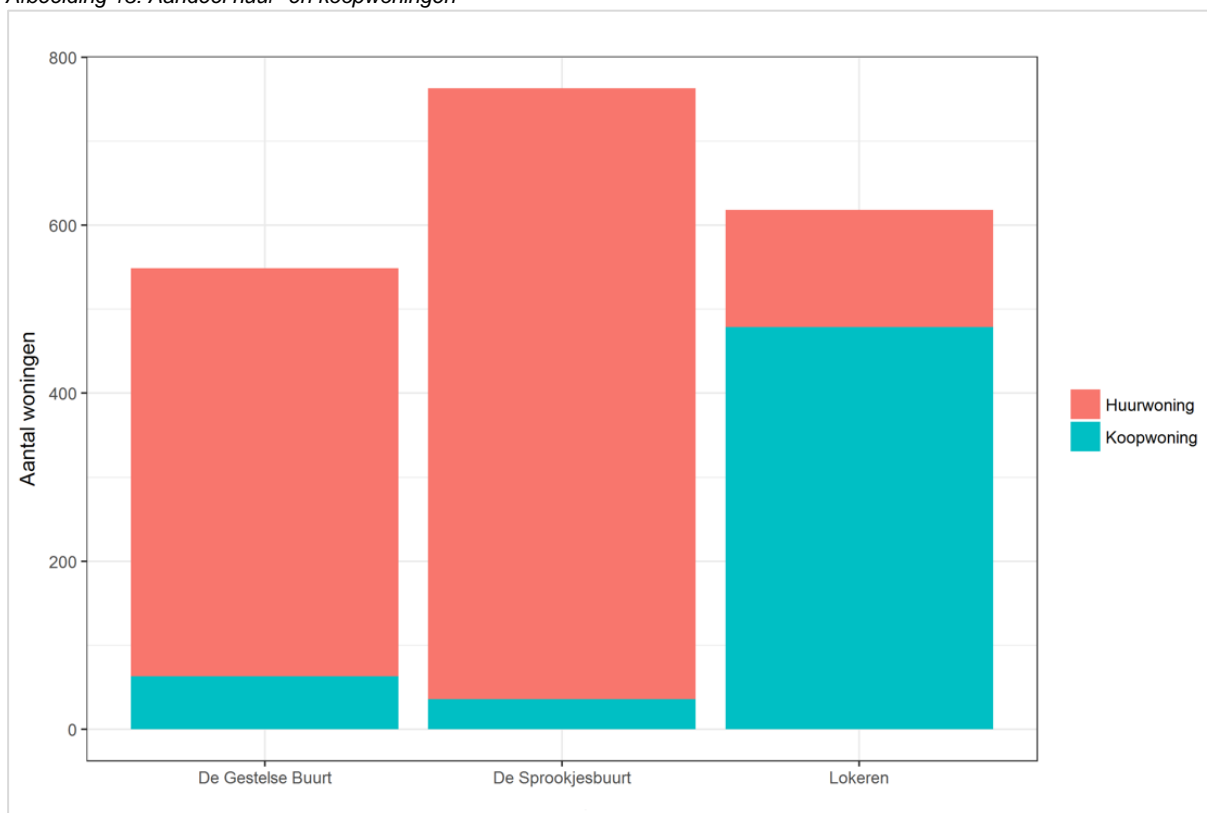
Bron: BRP

2.5 Verschillen in woningvoorraad

In paragraaf 2.1.2 is al geschreven over de woningvoorraad in de Gestelse buurt. In deze paragraaf vergelijken we de woningvoorraad van de drie buurten.

De Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt hebben relatief veel huurwoningen (zie afbeelding 13). De Sprookjesbuurt zelfs meer dan de Gestelse buurt. Lokeren heeft daarentegen meer koop- dan huurwoningen. De Sprookjesbuurt heeft verhoudingsgewijs de meeste appartementen (zie afbeelding 14a). Maar op de gehele woningvoorraad heeft de Gestelse buurt relatief de meeste 'kleine' woningen (zie afbeelding 14b). De gemiddelde waarde van de woningen in 2016 is in de Gestelse buurt: €146.238, Sprookjesbuurt: €155.737 en Lokeren: €194.518 (zie afbeelding 15).

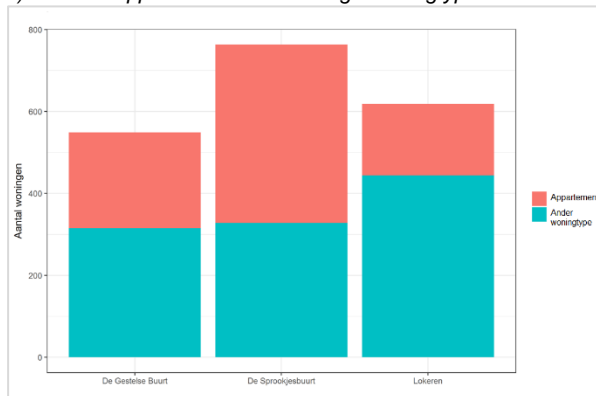
Afbeelding 13: Aandeel huur- en koopwoningen

Bron: Woningmarktmonitor 2016

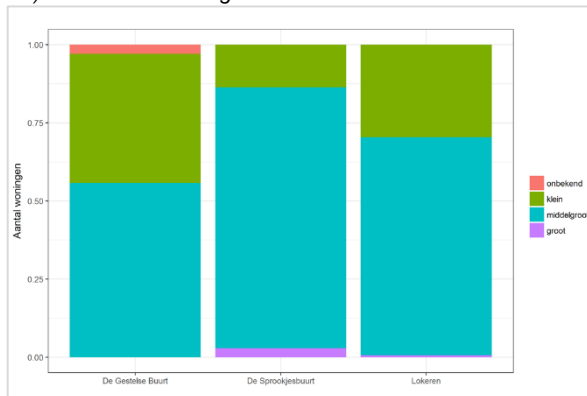
Afbeelding 14:

a) Aandeel appartementen en overige woningtypen

Bron: Woningmarktmonitor 2016

b) Grootte van woningen

Afbeelding 15: WOZ-waarde van woningen

Bron: Woningmarktmonitor 2016

3. Financiële situatie

Dit hoofdstuk gaat in op de financiële situatie van huishoudens. Het liefst hadden we hiervoor inkomensgegevens gebruikt. Dit was voor dit onderzoek echter niet mogelijk⁶. Er is daarom op een andere manier geprobeerd een beeld te schetsen van de financiële situatie van huishoudens. Bijvoorbeeld: ontvangt men (bijzondere) bijstand? Of heeft men problemen met het betalen van rekeningen?

We proberen een beeld te schetsen rondom de financiële situatie van huishoudens door gebruik te maken van de volgende bronnen:

- ▶ Bijzondere bijstand
- ▶ Bijstandsuitkering
- ▶ Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
- ▶ Invorderingsprocessen gemeentelijke belastingen
- ▶ Huurachterstanden
- ▶ Schuldhulpverlening

De meeste gegevens hebben we op persoonsniveau ontvangen. Hierdoor is het mogelijk om ook de 'stapeling' van problemen in huishoudens zichtbaar te maken. Gegevens van de gemeentelijke belastingen konden we niet op persoonsniveau ontvangen. Hiervoor zijn alleen gegevens op buurniveau beschikbaar, waardoor we enkel een algemeen beeld kunnen schetsen.

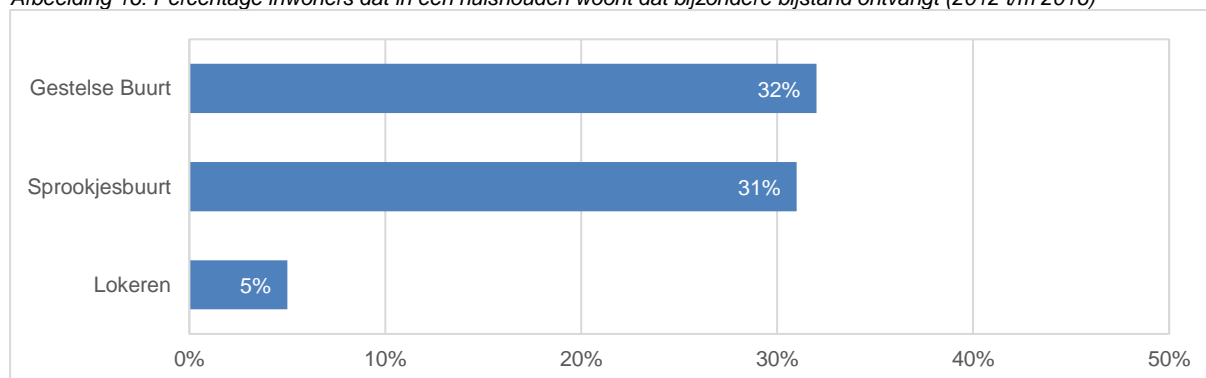
In dit hoofdstuk worden eerst de cijfers per onderwerp gepresenteerd. De laatste paragraaf gaat in op de stapeling van de financiële problematiek.

3.1 Bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand is voor noodzakelijke kosten die mensen zelf niet kunnen betalen. Iedereen met een laag inkomen en weinig vermogen kan bijzondere bijstand aanvragen. Bijzondere bijstand kan bijvoorbeeld aangevraagd worden voor deelname aan een sport of hobby cursus, een computer voor kinderen in het voortgezet onderwijs, kosten van rechtsbijstand en sociale alarmering.

In de twee 'zwakke' buurten woont bijna een derde van de inwoners in een huishouden dat tussen 2012 en 2017 bijzondere bijstand heeft ontvangen. In de Gestelse buurt geldt dit voor 32% van de inwoners en in de Sprookjesbuurt is dit 31%. In de 'gemiddelde' buurt Lokeren woont 5% van de inwoners in een huishouden dat bijzondere bijstand heeft ontvangen.

Afbeelding 16: Percentage inwoners dat in een huishouden woont dat bijzondere bijstand ontvangt (2012 t/m 2016)

Bron: Civ-SAM, BRP

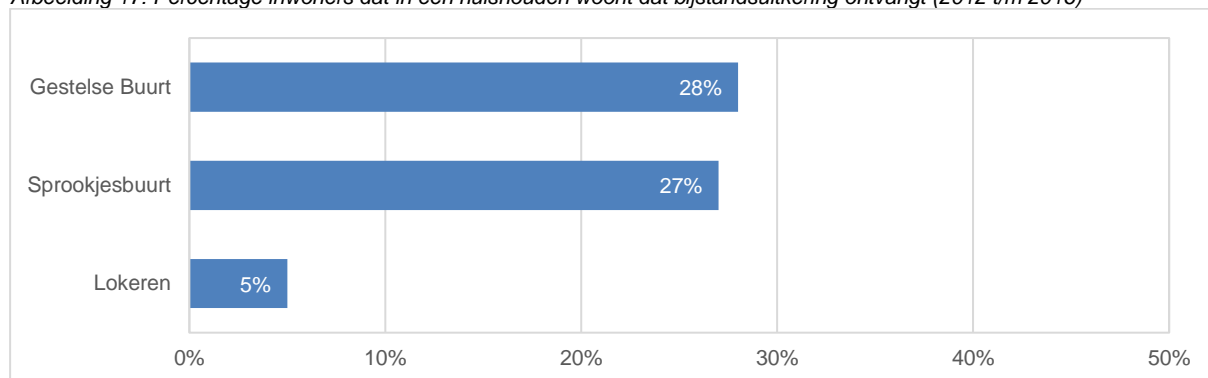
⁶ De Belastingdienst heeft gegevens over inkomens van personen/huishoudens. In de Belastingwet staat echter geen uitzondering voor het verstrekken van data op individueel niveau voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden. Hierdoor is het niet mogelijk om gegevens van de Belastingdienst of de gemeentelijke belastingen te ontvangen op individueel niveau.

3.2 Bijstandsuitkering

Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. Bijstand is er voor mensen die niet genoeg geld hebben om in hun levensonderhoud te voorzien. En ook niet in aanmerking komen voor een andere uitkering. Met een bijstandsuitkering kunnen zij de periode overbruggen totdat zij weer betaald werk vinden. De gemeente helpt bij het vinden van geschikt werk en zorgt voor een uitkering als dat nodig is.

In de twee 'zwakke' buurten woont meer dan een kwart van de inwoners in een huishouden waarbij minimaal één iemand een bijstandsuitkering heeft ontvangen tussen 2012 en 2017. In de Gestelse buurt geldt dit voor 28% van de inwoners en in de Sprookjesbuurt is dit 27%. In de meest 'gemiddelde' buurt Lokeren woont 5% van de inwoners in een huishouden waarbij iemand een bijstandsuitkering heeft ontvangen.

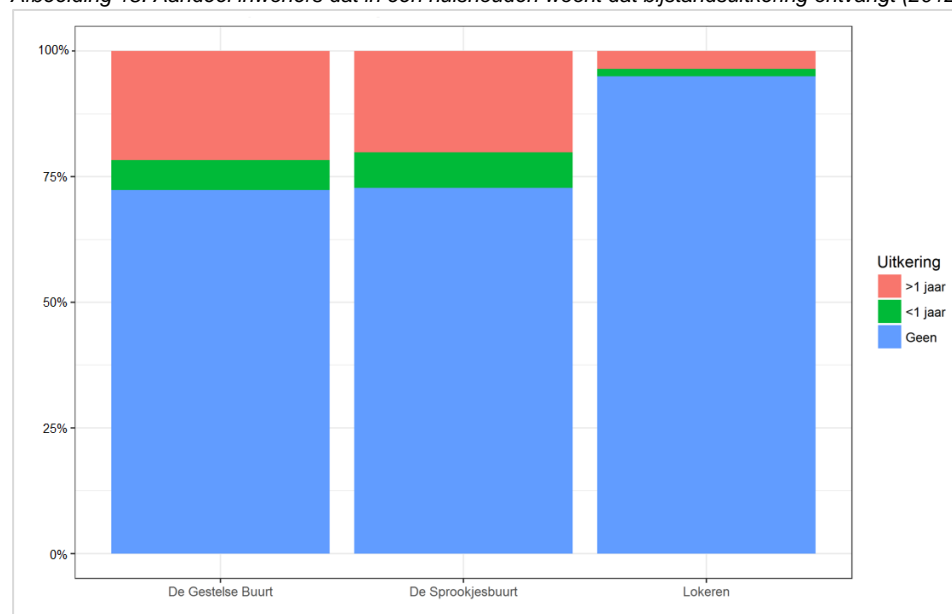
Afbeelding 17: Percentage inwoners dat in een huishouden woont dat bijstandsuitkering ontvangt (2012 t/m 2016)

Bron: Civ-SAM, BRP

Als er sprake is van een bijstandsuitkering in een huishouden, dan hebben zij dit meestal al langer dan één jaar. Het aandeel huishoudens dat meer dan een jaar een bijstandsuitkering ontving is hoger in de Gestelse buurt en Sprookjesbuurt dan in Lokeren.

Afbeelding 18: Aandeel inwoners dat in een huishouden woont dat bijstandsuitkering ontvangt (2012 t/m 2016)

Bron: Civ-SAM, BRP

3.3 Gemeentelijke belastingen

Vanwege de Belastingwet mogen we geen gegevens van de gemeentelijke afdeling Belastingen of van de Belastingdienst op persoons- of huishoudensniveau ontvangen. Wel hebben we van de afdeling Belastingen gegevens op buurniveau ontvangen. Op deze manier kunnen we een beeld schetsen over wat er speelt in de drie buurten. Het gaat om het aantal aangevraagde en toegewezen kwijtscheldingen en het aantal verstuurde herinneringen, aanmaningen en dwangbevelen vanwege het niet betalen van gemeentelijke aanslagen. Deze gegevens worden niet gerelateerd aan andere gegevens die we in dit rapport bespreken.

3.3.1 Kwijtschelding

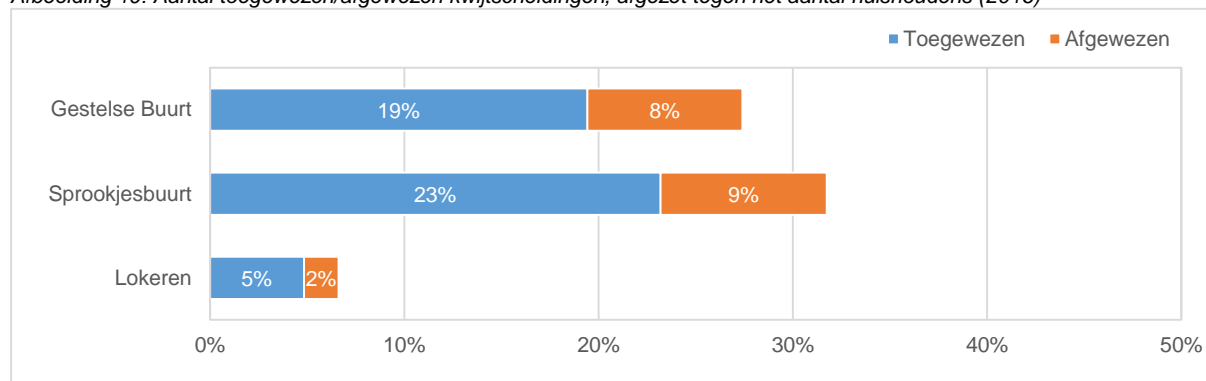
Mensen met een laag inkomen en weinig vermogen kunnen kwijtschelding krijgen voor (on)roerend zaakbelasting, afvalstoffenheffing en/of rioolheffing. De afdeling Belastingen gaat zelf na wie eventueel recht heeft op kwijtschelding. Deze mensen ontvangen hiervan automatisch bericht. Daarnaast kunnen mensen ook zelf een verzoek tot kwijtschelding indienen.

In 2016 werd bij 19% van de huishoudens in de Gestelse buurt de gemeentelijke belastingen kwijtgescholden. Daarnaast vroeg nog eens 8% van de huishoudens kwijtschelding aan, maar bij hen is de aanvraag afgewezen.

Ook in de Sprookjesbuurt is het aantal kwijtscheldingen relatief hoog. In deze buurt werd in 2016 bij 23% van de huishoudens de gemeentelijke belastingen kwijtgescholden. Daarnaast werd bij nog eens 9% van de huishoudens een aanvraag tot kwijtschelding afgewezen.

In Lokeren ligt het aantal kwijtscheldingen een stuk lager. In 2016 werd bij 5% van de huishoudens in Lokeren de gemeentelijke belastingen kwijtgescholden; bij 2% van de huishoudens werd een verzoek tot kwijtschelding afgewezen.

Afbeelding 19: Aantal toegewezen/afgewezen kwijtscheldingen, afgezet tegen het aantal huishoudens (2016)

Bron: Afdeling Belastingen

3.3.2 Invorderingsprocessen

Het niet betalen van rekeningen wordt mogelijk veroorzaakt door een beperkte financiële situatie van personen. We gaan in deze paragraaf daarom in op de invorderingsprocessen van de gemeentelijke afdeling Belastingen.

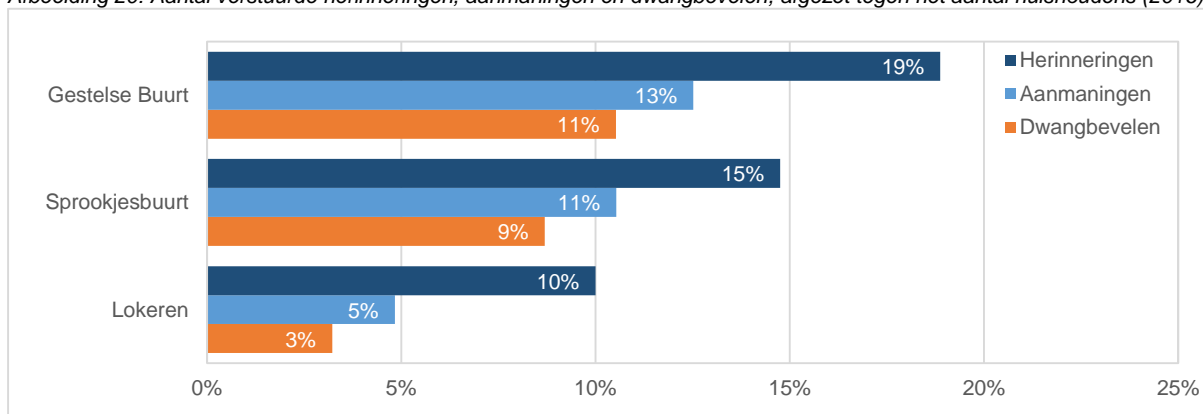
De afdeling Belastingen verstuurt het aanslagbiljet in februari. Mensen die het aanslagbiljet niet betalen, ontvangen begin juni een herinnering. Wordt deze niet betaald, dan wordt eind juni een aanmaning verstuurd. Als deze ook niet wordt betaald, dan volgt begin augustus een dwangbevel. Deze paragraaf presenteert het aandeel huishoudens dat een herinnering, aanmaning en/of dwangbevel heeft ontvangen van de afdeling Belastingen.

In 2016 ontving 19% van de huishoudens in de Gestelse buurt een herinnering voor het betalen van de belastingaanslag. Een paar weken later werd nog eens naar 13% van de huishoudens een aanmaning gestuurd. 11% van de huishoudens betaalde deze niet; zij ontvingen daarom in augustus een dwangbevel.

Het aantal invorderingen is ook in de Sprookjesbuurt relatief hoog, maar iets lager dan in de Gestelse buurt. In 2016 ontving 15% van de huishoudens in de Sprookjesbuurt een herinnering, 11% een aanmaning en 9% een dwangbevel.

In Lokeren ligt het aantal invorderingen een stuk lager. In 2016 werd naar 10% van de huishoudens een herinnering gestuurd, naar 5% een aanmaning en naar 3% een dwangbevel.

Afbeelding 20: Aantal verstuurde herinneringen, aanmaningen en dwangbevelen, afgezet tegen het aantal huishoudens (2016)

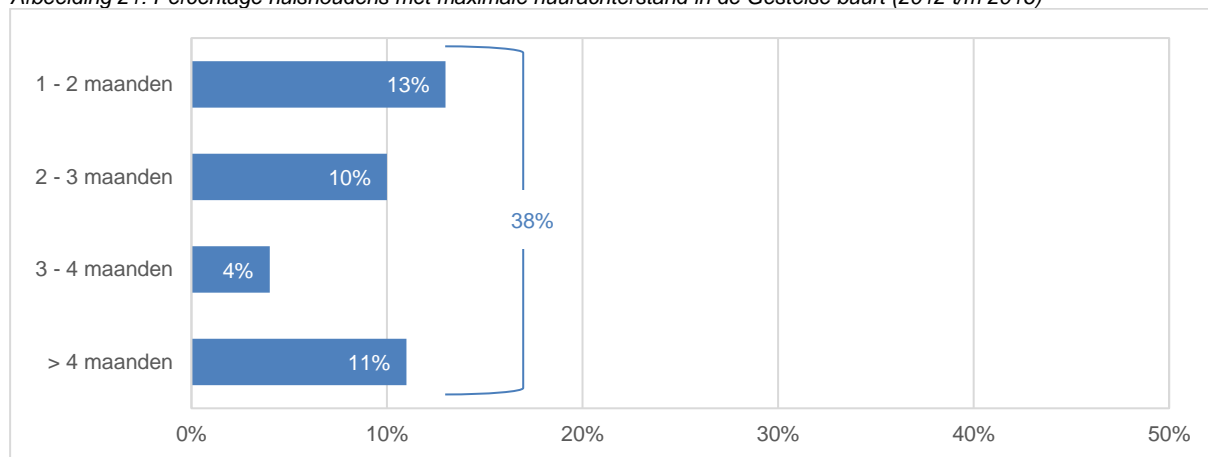
Bron: Afdeling Belastingen

3.4 Huurachterstand

Het niet betalen van rekeningen wordt mogelijk veroorzaakt door een beperkte financiële situatie. Naast het niet betalen van de gemeentelijke belastingen, hebben we ook gegevens over het niet betalen van de huur. Deze gegevens zijn afkomstig van woningcorporatie BrabantWonen. Zij bezitten de sociale huurwoningen in de Gestelse buurt. De sociale huurwoningen in de Sprookjesbuurt en Lokeren zijn in bezit van corporatie Zayaz. Hier hebben we geen gegevens van. Hierdoor kunnen we geen vergelijking maken tussen de drie buurten.

Er is gekeken naar huishoudens die minimaal één maand huurachterstand hebben gehad. In de Gestelse buurt heeft 38% van de huishoudens een huurachterstand gehad van minimaal één maand tussen 2012 en 2017; 13% had een huurachterstand van één tot twee maanden, 10% een huurachterstand van twee tot drie maanden en 4% een huurachterstand van drie tot vier maanden. Bij 11% liep de huurachterstand op tot meer dan vier maanden.

Afbeelding 21: Percentage huishoudens met maximale huurachterstand in de Gestelse buurt (2012 t/m 2016)

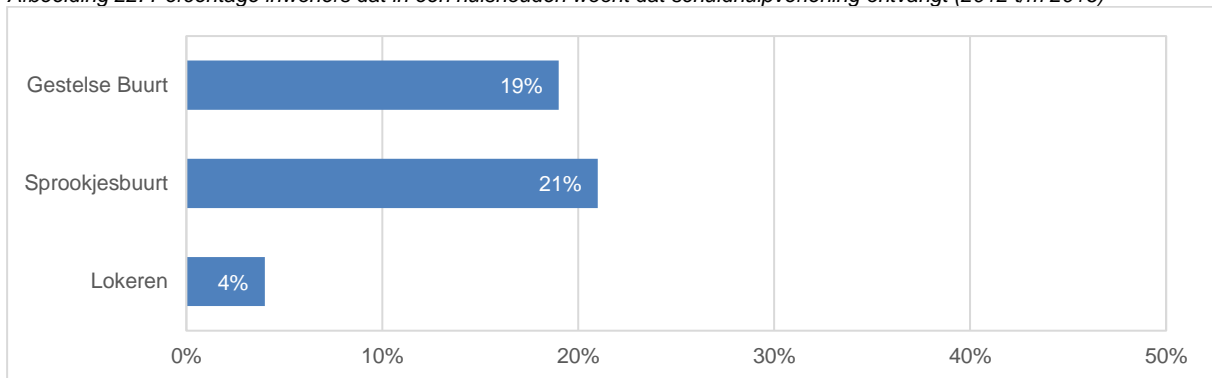
Bron: BrabantWonen

3.5 Schuldhelpverlening

De gemeente helpt inwoners met problematische schulden. Als mensen aan bepaalde voorwaarden voldoen dan start de gemeente schuldhelpverlening op. Een schuldhelpverlener probeert betalingsregelingen te treffen met de schuldeisers. De schuldhelpverlening kent twee manieren om schulden af te lossen: schuldbemiddeling en schuldsanering. Bij schuldbemiddeling neemt de schuldhelpverlener contact op met de schuldeisers om betalingsafspraken te maken. In een periode van 36 maanden wordt er zoveel mogelijk geld opzij gezet om de schuldeisers te betalen. Bij schuldsanering wordt een lening verstrekt: een saneringskrediet. De inwoner krijgt deze lening van de gemeentelijke kredietbank. De lening moet binnen 36 maanden met rente terugbetaald worden aan de gemeente.

In de twee 'zwakke' buurten woont één op de vijf inwoners in een huishouden dat schuldhelpverlening ontvangt; in de Gestelse buurt geldt dit voor 19% van de inwoners en in de Sprookjesbuurt is dit 21%. In de 'gemiddelde' buurt Lokeren woont 4% van de inwoners in een huishouden met schuldhelpverlening.

Afbeelding 22: Percentage inwoners dat in een huishouden woont dat schuldhelpverlening ontvangt (2012 t/m 2016)

Bron: Allegro, BRP

3.6 Stapeling van problematiek

In de voorgaande paragrafen zien we dat de financiële problematiek groter is in de 'zwakke buurten' Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt dan in de 'gemiddelde' buurt Lokeren. Naast de *'losse inzichten'* zijn we ook geïnteresseerd in de *stapeling* van de financiële problematiek. Dit hebben we onderzocht aan de hand van *Venn-diagrammen*. Met Venn-diagrammen wordt de stapeling van problematiek inzichtelijk gemaakt.

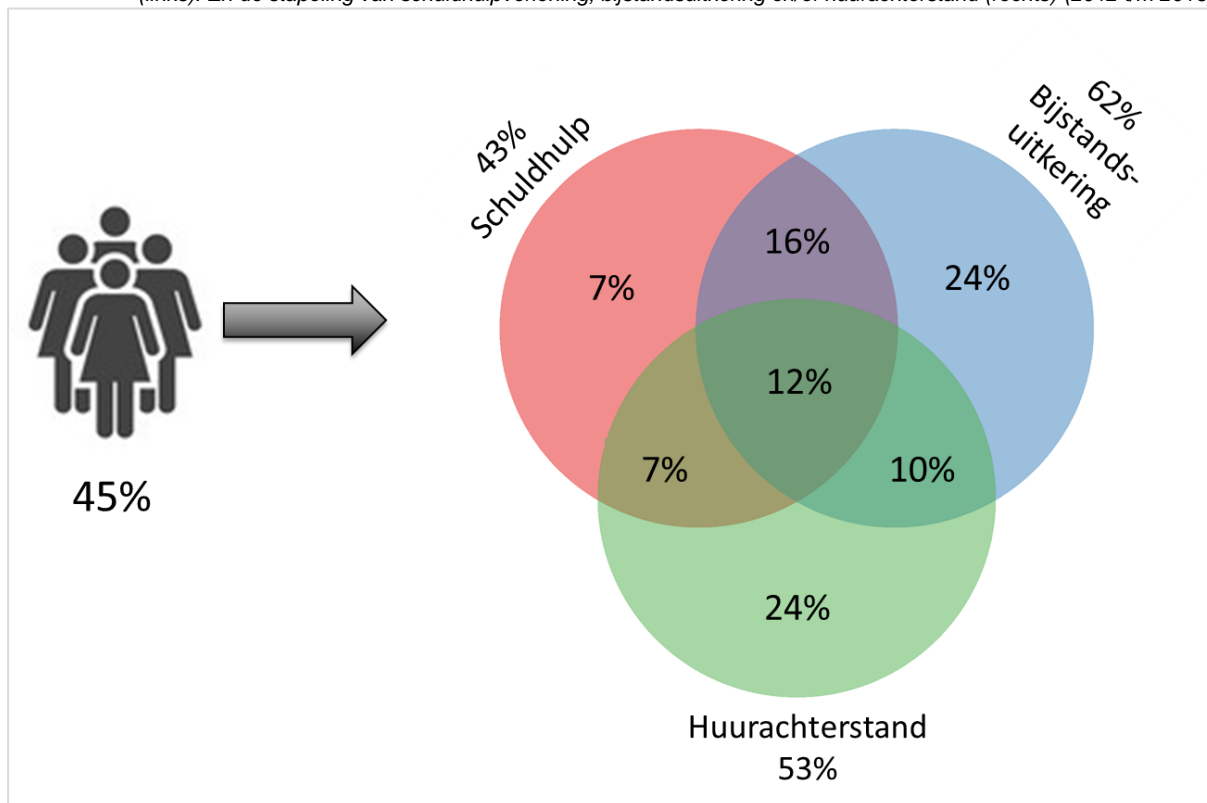
Overlap huurachterstand, bijstandsuitkering en schuldhulpverlening

In de Gestelse buurt⁷ woont 45% van de inwoners in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of huurachterstand. De volgende cijfers gaan over de groep inwoners die minimaal één van deze zaken heeft in hun huishouden.

43% heeft schuldhulpverlening, 62% een bijstandsuitkering en/of 53% een huurachterstand. 55% van de inwoners woont in een huishouden met één financieel probleem. Zij hebben alleen schuldhulpverlening (7%) óf bijstandsuitkering (24%) óf huurachterstand (24%) (zie buitenste ring). Daarentegen woont 45% in een huishouden met twee of drie financiële problemen. Zo heeft:

- 16% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering
- 10% bijstandsuitkering én huurachterstand
- 7% huurachterstand én schuldhulpverlening
- 12% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering én huurachterstand

Afbeelding 23: Percentage inwoners van de Gestelse buurt met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of huurachterstand (links). En de stapeling van schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of huurachterstand (rechts) (2012 t/m 2016)

Bron: Allegro, Civ-SAM, BrabantWonen, BRP

⁷ We hebben deze resultaten alleen voor de Gestelse buurt. Voor de Sprookjesbuurt en Lokeren hebben we geen gegevens over huurachterstanden.

Overlap bijzondere bijstand, bijstandsuitkering en schuldhulpverlening

Bij de volgende venn-diagrammen is huurachterstand vervangen door bijzondere bijstand. Hiervoor hebben we gegevens beschikbaar voor alle drie de buurten. De resultaten hieronder gaan over het hebben van schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand.

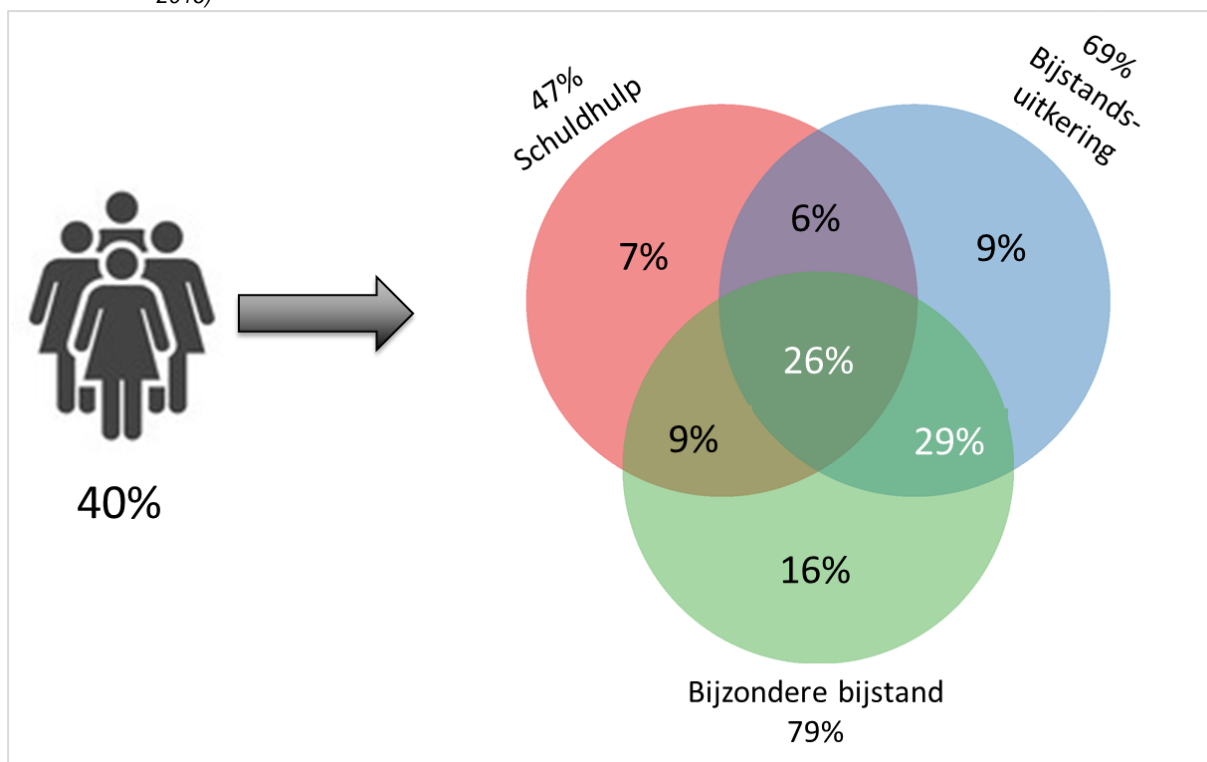
In de Gestelse buurt woont 40% van de inwoners in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand. In de Sprookjesbuurt is dit aandeel met 43% iets hoger. In Lokeren hebben veel minder mensen financiële problemen. In deze buurt woont 9% van de inwoners in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand.

De volgende cijfers gaan over de groep inwoners die minimaal één van deze zaken heeft in hun huishouden. Verschillen de buurten van elkaar wat betreft de stapeling van financiële problematiek?

40% van de inwoners van de Gestelse buurt woont in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand. Van hen heeft 47% schuldhulpverlening, 69% een bijstandsuitkering en 79% bijzondere bijstand. 31% van de inwoners woont in een huishouden met één financieel probleem; dus alleen schuldhulpverlening (7%) óf bijstandsuitkering (9%) óf huurachterstand (16%). Daarentegen woont 69% in een huishouden met twee of drie financiële problemen. Zo heeft:

- 6% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering
- 29% bijstandsuitkering én bijzondere bijstand
- 9% bijzondere bijstand én schuldhulpverlening
- 26% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering én bijzondere bijstand

Afbeelding 24: Percentage inwoners van de Gestelse buurt met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand (links). En de stapeling van schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand (rechts) (2012 t/m 2016)

Bron: Allegro, Civ-SAM, BRP

43% van de inwoners van de Sprookjesbuurt woont in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand. Van hen heeft 49% schuldhulpverlening, 63% een bijstandsuitkering en 72% bijzondere bijstand. 37% van de inwoners woont in een huishouden met één financieel probleem; dus alleen schuldhulpverlening (11%) óf bijstandsuitkering (11%) óf huurachterstand (15%). Daarentegen woont 63% in een huishouden met twee of drie financiële problemen. Zo heeft:

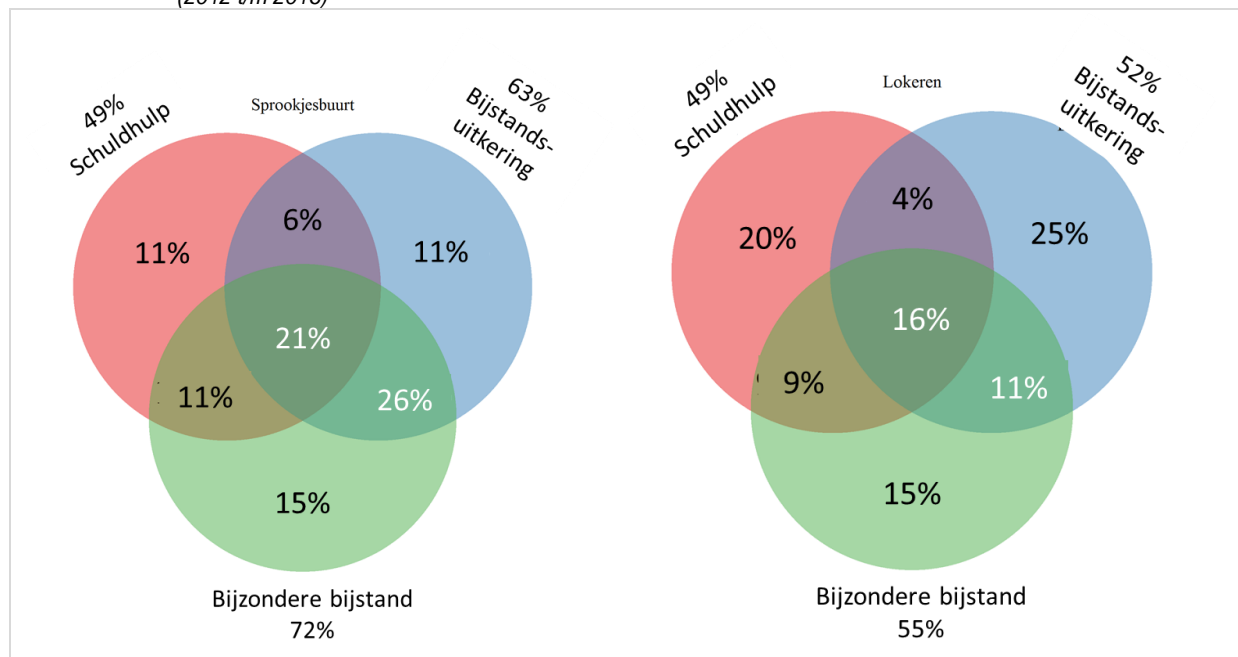
- 6% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering
- 26% bijstandsuitkering én bijzondere bijstand
- 11% bijzondere bijstand én schuldhulpverlening
- 21% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering én bijzondere bijstand

In Lokeren woont 9% van de inwoners in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand. Van hen heeft 49% schuldhulpverlening, 52% een bijstandsuitkering en 55% bijzondere bijstand. 60% van de inwoners woont in een huishouden met één financieel probleem; dus alleen schuldhulpverlening (20%) óf bijstandsuitkering (25%) óf huurachterstand (15%). 40% woont in een huishouden met twee of drie financiële problemen. Zo heeft:

- 4% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering
- 11% bijstandsuitkering én bijzondere bijstand
- 9% bijzondere bijstand én schuldhulpverlening
- 16% schuldhulpverlening én bijstandsuitkering én bijzondere bijstand

Samenvattend: In Lokeren is de financiële problematiek een stuk lager dan in de Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt. Ook betreft het merendeel 'enkelvoudige problematiek'. In de Sprookjesbuurt wonen meer inwoners in een huishouden met schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand dan in de Gestelse buurt. Maar hierbij is iets vaker sprake van 'enkelvoudige' problematiek. In de Sprookjesbuurt heeft 42% twee van de drie financiële problemen en 21% alle drie de financiële problemen. In de Gestelse buurt is dit iets hoger met respectievelijk 43% en 26%. In de Gestelse buurt is dus vooral vaker sprake van alle drie de problemen.

Afbeelding 25: Stapeling van schuldhulpverlening, bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand in de Sprookjesbuurt en Lokeren (2012 t/m 2016)

Bron: Allegro, Civ-SAM, BRP

4. Criminaliteit

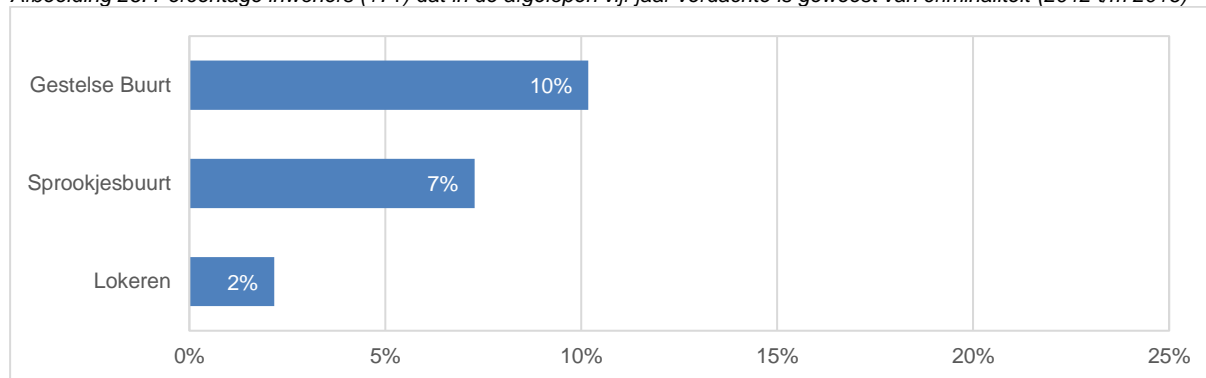
Dit hoofdstuk gaat in op verdachten van criminaliteit. Een persoon wordt door de politie als verdachte van een misdrijf geregistreerd wanneer er een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat. Hoeveel inwoners zijn in de afgelopen vijf jaar verdachte geweest van criminaliteit?⁸ Hierbij is gekeken naar incidenten waarbij de verdachte op het moment van plegen ouder was dan 17 jaar. Naast het feit of iemand verdachte is, hadden we het liefst ook analyses uitgevoerd naar de verschillende typen delicten, zoals vermogensdelicten, geweldsdelicten en drugsdelicten. Echter, het aantal verdachten per type delict per buurt is te laag om betrouwbare uitspraken te kunnen doen, en er wordt meerdere keren niet voldaan aan het vastgestelde aggregatieniveau (zie § 1.3).

Wel is er gekeken naar de pleegplaats van de incidenten en kenmerken van de verdachten. Wie worden er verdacht van criminaliteit?

4.1 Aantal verdachten van criminaliteit

In de Gestelse buurt is het aandeel verdachten van criminaliteit het grootst; 10% van de inwoners is in de afgelopen vijf jaar verdachte geweest van een crimineel feit. Dit is hoger dan in de Sprookjesbuurt (7%) en Lokeren (2%).

Afbeelding 26: Percentage inwoners (17+) dat in de afgelopen vijf jaar verdachte is geweest van criminaliteit (2012 t/m 2016)

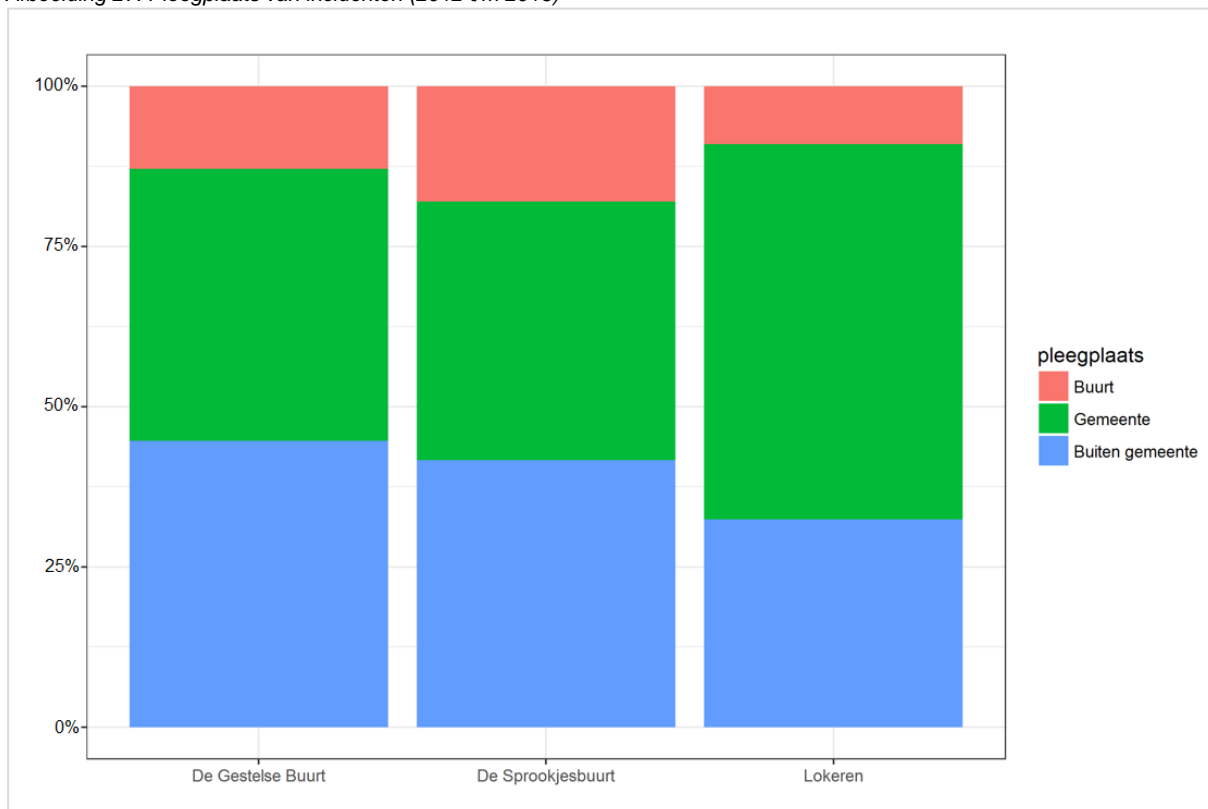
Bron: Politie

⁸ In Bijlage C staat een overzicht van welke 'maatschappelijke klassen' worden meegeteld als criminaliteit.

4.2 Pleegplaats incidenten

Wat is de pleegplaats van de delicten waar de verdachten van worden verdacht? Van de incidenten gepleegd door verdachten uit de Gestelse buurt vindt ruim de helft plaats in de gemeente 's-Hertogenbosch. Zo'n 13% van de incidenten vindt plaats in de Gestelse buurt zelf. Voor de incidenten gepleegd door verdachten uit de Sprookjesbuurt zien we een vergelijkbaar beeld. De incidenten gepleegd door verdachten uit Lokeren vinden iets minder vaak in de eigen buurt plaats en vaker ergens anders in de gemeente.

Afbeelding 27: Pleegplaats van incidenten (2012 t/m 2016)

Bron: Politie

4.3 Kenmerken verdachten

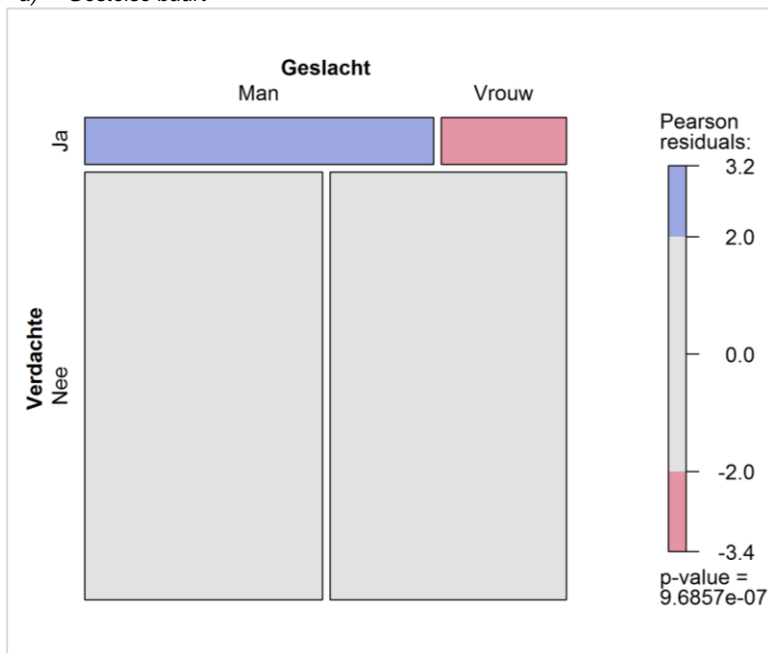
Zijn er verschillen naar (achtergrond)kenmerk? Ofwel: Wie worden er verdacht van criminaliteit? Om dit te onderzoeken maken we gebruik van *mosaicplots*. Hiermee wordt de samenhang tussen variabelen duidelijk. De grootte van elk blokje geeft aan hoeveel personen erin vallen. Als een blok blauw is, geeft dat aan dat de verhouding significant groter is dan de andere groep. Als een blok rood is, dan geeft dat aan dat de verhouding significant kleiner is. Hoe feller de kleur, hoe sterker het verband. Het gaat om correlaties en niet om causale verbanden. De correlaties worden uitgedrukt met de Pearson residuals. Hoe hoger de waarde van de correlatiecoëfficiënt, des te sterker is het verband.

Geslacht

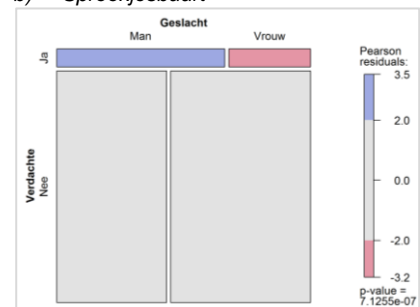
In onderstaande figuur zien we de relatie tussen geslacht en verdachten. We zullen hier eenmaal het figuur uitgebreider toelichten. De twee bovenste blokjes geven de verdachten weer en de twee onderste blokken de personen die niet verdacht zijn. De twee linkerblokken zijn de mannen en de twee rechterblokken de vrouwen. We zien dat het aandeel mannen groter is bij de verdachten (blok linksboven), dan mannen die niet verdachte zijn (blok linksonder). Andersom zien we dat er meer vrouwen niet verdacht worden van criminaliteit (blok rechtsonder) dan dat er vrouwen zijn die wel ergens van verdacht worden (blok rechtsboven). De kleuren geven aan dat de gevonden correlaties significant zijn. Samenvattend: Mannen zijn vaker verdachte van criminaliteit dan vrouwen. Dit verband lijkt er in alle drie de buurten te zijn, maar is alleen significant voor de Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt.

Afbeelding 28: Geslacht vs. verdachte (2012 t/m 2016)

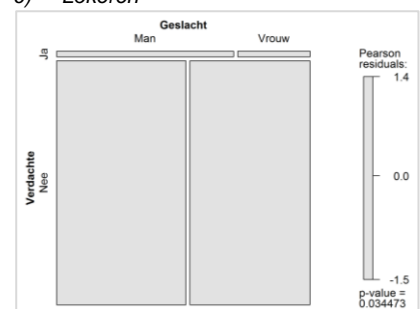
a) Gestelse buurt

b) Sprookjesbuurt

c) Lokeren

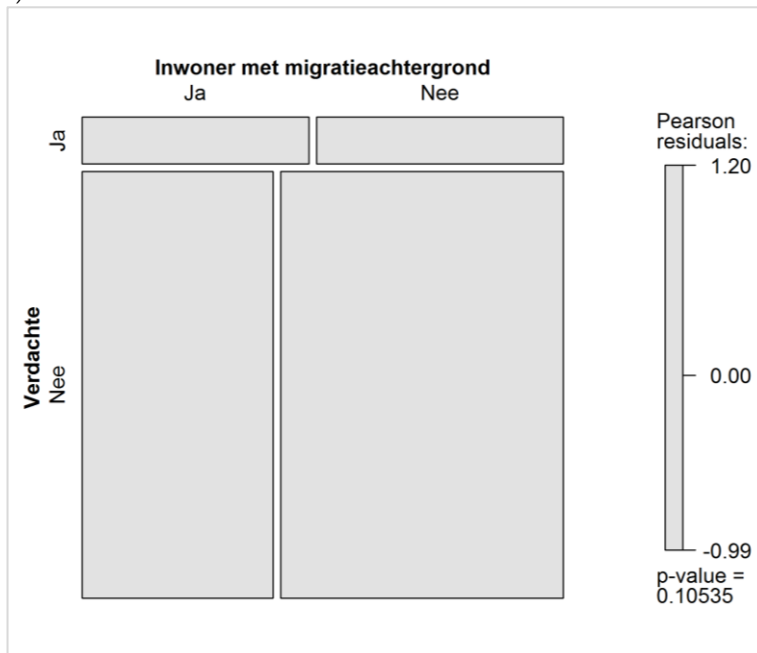
Bron: Politie, BRP

Migratieachtergrond

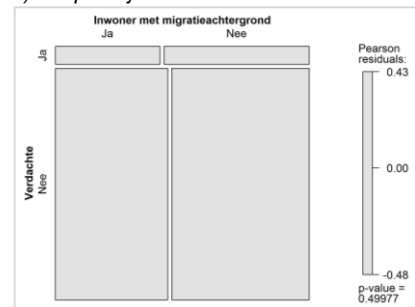
In de Gestelse buurt en Sprookjesbuurt zien we geen relatie tussen migratieachtergrond en verdachte zijn van criminaliteit. Het aandeel mensen met een Nederlandse achtergrond en met een migratieachtergrond onder de verdachte-populatie is vergelijkbaar met het gemiddelde in de buurt. In Lokeren zien we wel dat er iets meer mensen met een migratieachtergrond verdachte zijn van criminaliteit. Maar hierbij zouden andere factoren mogelijk dit verband kunnen verklaren (zie H5).

Afbeelding 29: Migratieachtergrond vs. verdachte (2012 t/m 2016)

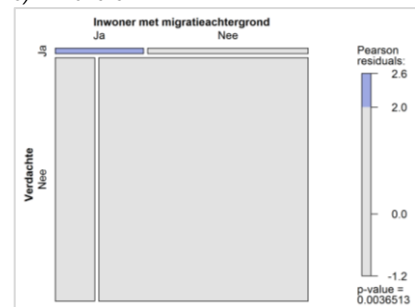
a) Gestelse buurt

b) Sprookjesbuurt

c) Lokeren

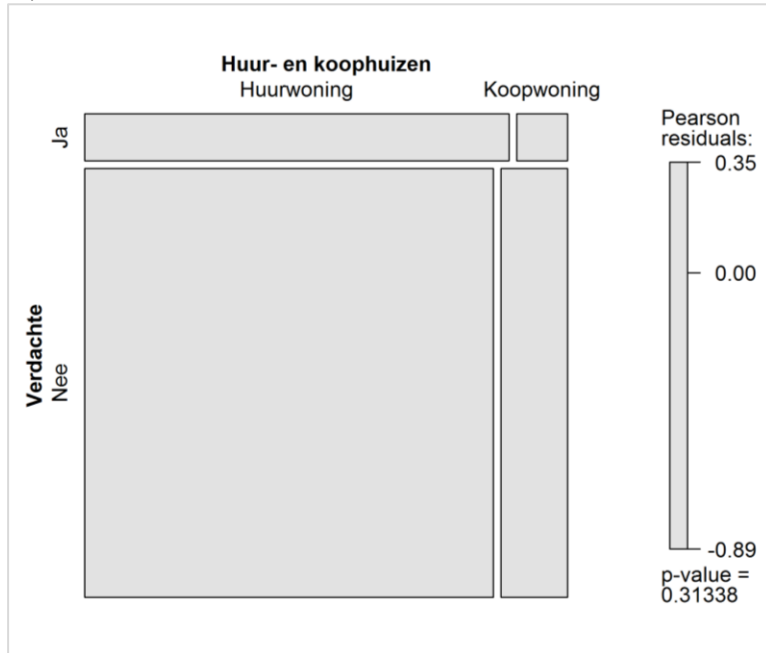
Bron: Politie, BRP

Woonsituatie

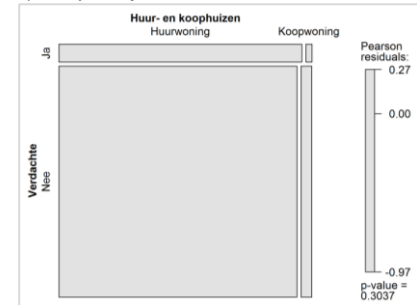
Het aandeel koopwoningen is laag in zowel de Gestelse buurt als in de Sprookjesbuurt. We zien voor deze buurten geen verschillen in het wonen in een huur- of koopwoning en verdachte zijn van criminaliteit. Lokeren laat een ander beeld zien. Verdachten van criminaliteit wonen in Lokeren een stuk vaker in een huurwoning dan personen die niet verdacht zijn.

Afbeelding 30: Huur-/koopwoningen vs. verdachte (2012 t/m 2016)

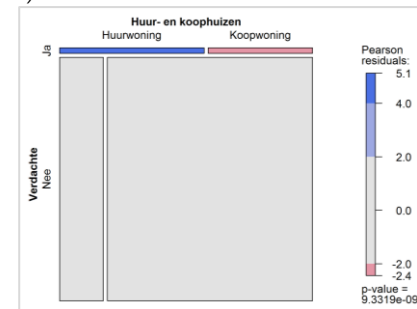
a) Gestelse buurt

b) Sprookjesbuurt

c) Lokeren

Bron: Bron: Politie, Woningmarktmonitor

Vergelijkbare verbanden vinden we voor het wel/niet wonen in een appartement en voor het verband tussen WOZ-waarde van woningen en verdachte zijn van criminaliteit. Voor de Gestelse buurt en de Sprookjesbuurt worden hiervoor geen significante relaties gevonden. In Lokeren worden deze verschillen wel gevonden. Personen die in deze buurt in een appartement wonen zijn vaker verdachte van criminaliteit dan personen die in een ander type woning wonen. In Lokeren wonen verdachten vaker in woningen met gemiddeld een lagere WOZ-waarde dan niet-verdachten. Mogelijk zeggen de gevonden relaties iets over de lagere (sociaal-) economische status van verdachten in Lokeren (zie §5.3).

4.4 Woonplek verdachten

Voor de Gestelse buurt is als laatste ook onderzocht waar de verdachten wonen. Is er sprake van bepaalde clusters waar verdachten wonen? Dit blijkt niet het geval te zijn. De verdachten wonen verspreid over de buurt. Elke straat heeft een vergelijkbaar percentage verdachten. Ook binnen straten zijn geen (opvallende) clusters te vinden.

In onderstaande *heatmap* wordt niet de exacte woonplek van verdachten weergegeven, maar een globaler beeld van waar zij verspreid in de buurt wonen.

Afbeelding 31: Heatmap woonplek verdachten in de Gestelse buurt (2012 t/m 2016)

Bron: Politie

5. Financiële situatie en criminaliteit

In de voorgaande hoofdstukken hebben we gekeken naar de financiële situatie van personen en naar verdachten van criminaliteit. In dit hoofdstuk worden aan de hand van verschillende technieken de onderzoeksvragen beantwoord:

- Is er een relatie tussen crimineel gedrag en de financiële positie van huishoudens in de Gestelse buurt?
- Zo ja, welke factoren (van de financiële positie) zijn (meer) van invloed op crimineel gedrag?

5.1 Mosaicplots financiële situatie vs. verdachten criminaliteit

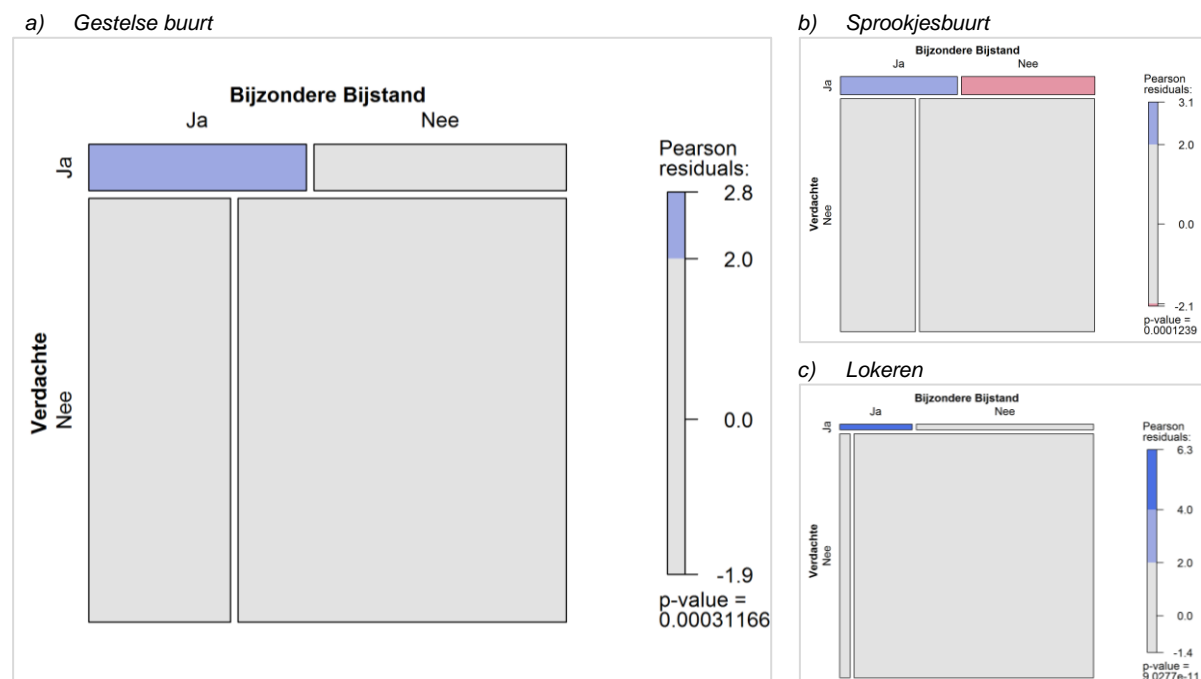
Met betrekking tot de financiële situatie van personen maken we gebruik van de volgende bronnen:

- ▶ Bijzondere bijstand
- ▶ Bijstandsuitkering
- ▶ Schuldhulpverlening
- ▶ Huurachterstand

Is er een relatie tussen verdachte zijn van criminaliteit en de financiële positie van personen? Om dit te onderzoeken maken we wederom gebruik van *mosaicplots*. Hiermee wordt de samenhang tussen variabelen duidelijk (zie § 4.3).

Personen die wonen in een huishouden met bijzondere bijstand, een bijstandsuitkering en/of schuldhulpverlening zijn in de afgelopen vijf jaar vaker verdachte geweest van criminaliteit dan huishoudens die deze financiële problemen niet hebben. Dit geldt voor alle drie de buurten.

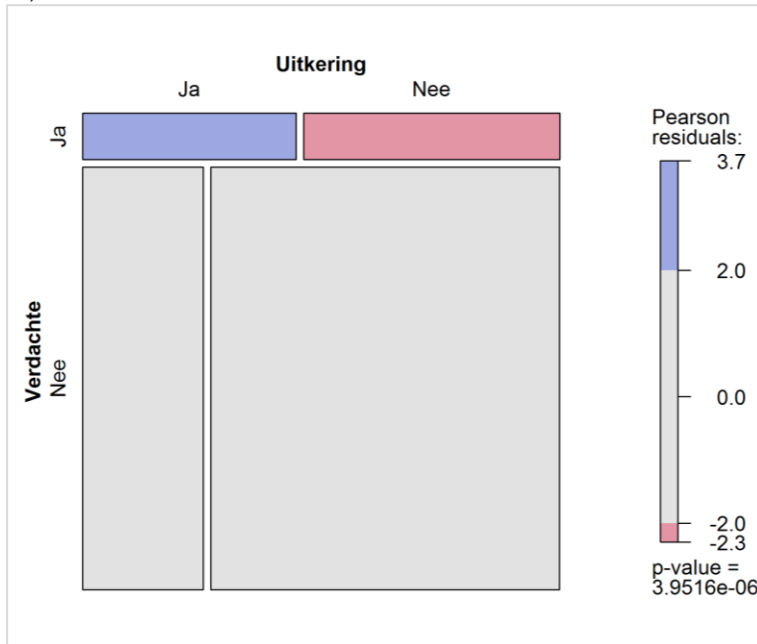
Afbeelding 32: Bijzondere bijstand vs. verdachte (2012 t/m 2016)

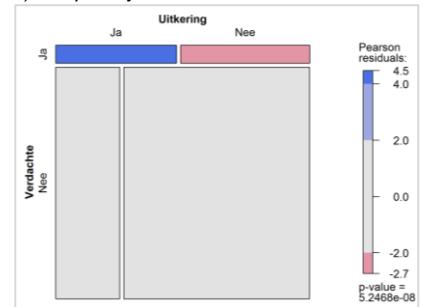
Bron: Politie, Civ-SAM

Afbeelding 33: Bijstandsuitkering vs. verdachte (2012 t/m 2016)

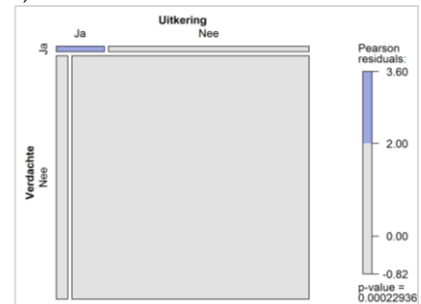
a) Gestelse buurt

b) Sprookjesbuurt

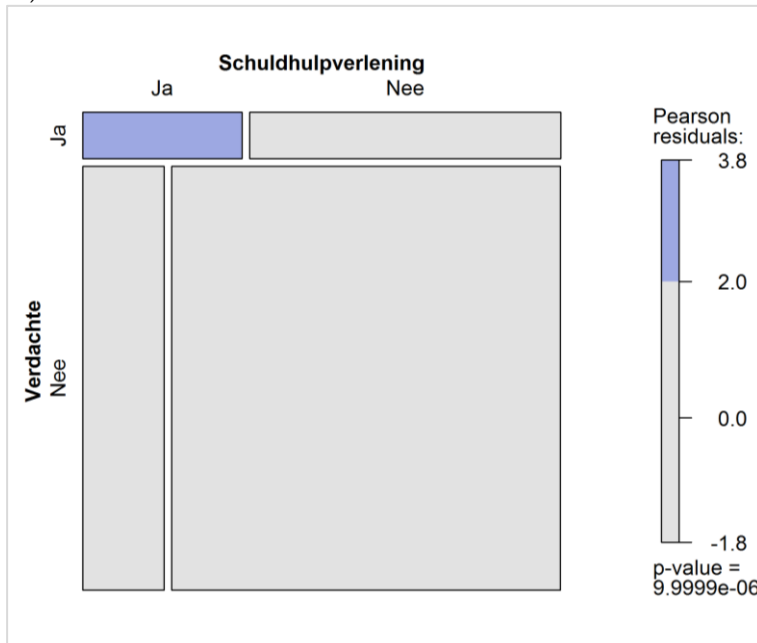
c) Lokeren

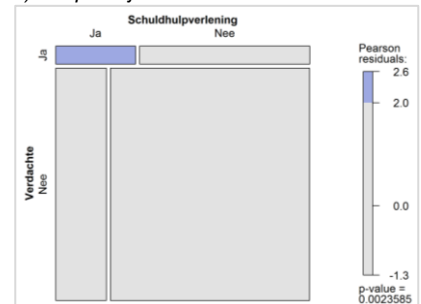
Bron: Politie, Civ-SAM

Afbeelding 34: Schuldhelpverlening vs. verdachte (2012 t/m 2016)

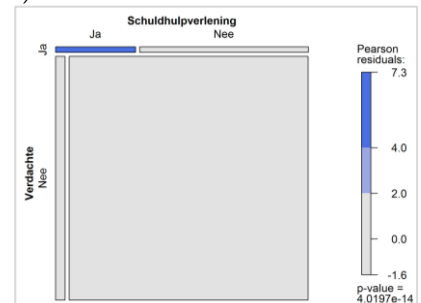
a) Gestelse buurt

b) Sprookjesbuurt

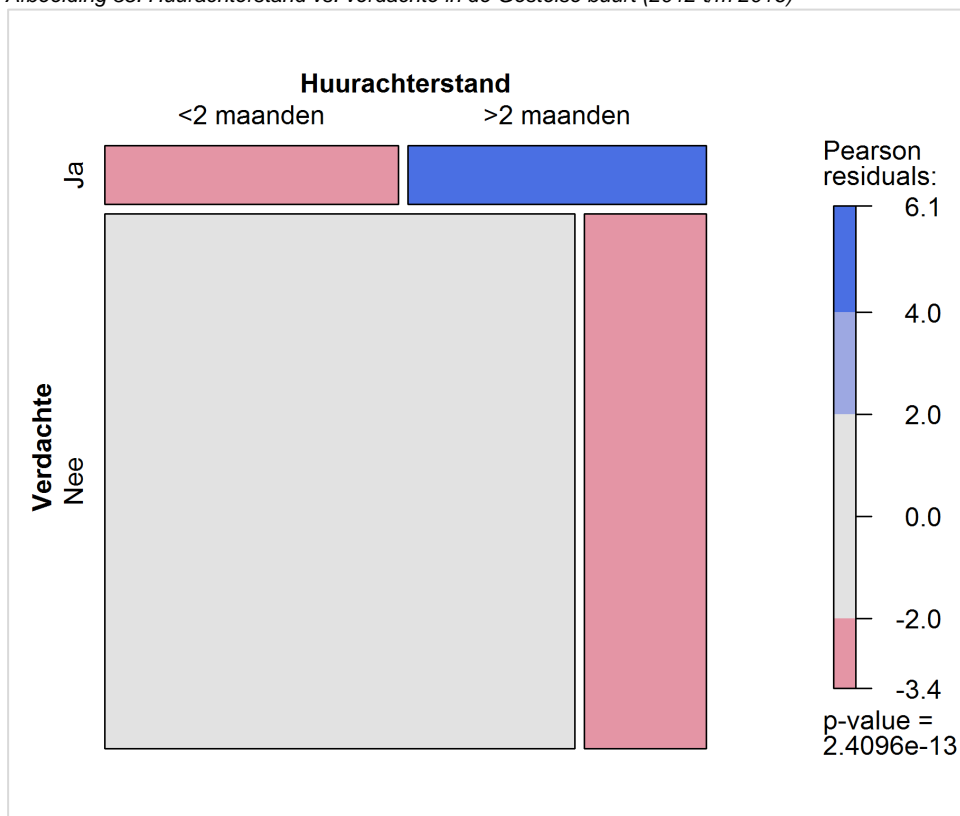
c) Lokeren

Bron: Politie, Civ-SAM

Daarnaast hebben we voor de Gestelse buurt ook gekeken naar het hebben van een huurachterstand in relatie tot crimineel gedrag. Gemiddeld heeft ongeveer een kwart van de huishoudens in de Gestelse buurt een huurachterstand van minimaal twee maanden gehad tussen 2012 en 2017. Bij mensen die verdachte zijn geweest van criminaliteit heeft ongeveer de helft minimaal twee maanden huurachterstand gehad.

Afbeelding 35: Huurachterstand vs. verdachte in de Gestelse buurt (2012 t/m 2016)

Bron: Politie, BrabantWonen

Hoe hoger de Pearson residuals, hoe sterker een correlatie is. In de Gestelse buurt is het verband tussen verdachte zijn van criminaliteit met het hebben van een huurachterstand het sterkst. Vervolgens is de correlatie het grootst met schuldhulpverlening en bijstandsuitkering. De correlatie tussen verdachte zijn en bijzondere bijstand is het laagst, maar wel nog steeds significant.

5.2 Correlaties met verdachte zijn van criminaliteit

In onderstaande afbeelding wordt naast correlaties met de financiële situatie ook andere correlaties weergegeven met verdachte zijn van criminaliteit. Een kruisje betekent dat er geen (significant) verband is met verdachte zijn van criminaliteit. Een blauw blokje geeft aan dat er een positieve correlatie is en een rood blokje of er sprake is van een negatieve correlatie. Hoe groter het blokje, hoe groter de correlatie is.

Afbeelding 36: Correlaties met criminaliteit

	Gestelse Buurt	Sprookjesbuurt	Lokeren
Leeftijd	■	■	■
Man	■	■	×
Grootte gezin	×	×	×
Migratieachtergrond	×	×	■
Huurwoning	×	×	■
Appartement	×	×	■
Bijstandsuitkering	■	■	■
IOAW-uitkering	×	×	×
Bijzondere bijstand	■	■	■
Schuldhelpverlening	■	×	■
Huurachterstand	■		

Er worden in de Gestelse buurt enkele correlaties gevonden met verdachte zijn van criminaliteit. Er wordt één negatieve correlatie gevonden; hoe ouder iemand is, hoe kleiner de kans dat iemand in de afgelopen vijf jaar verdachte is geweest van criminaliteit. De overige correlaties die gevonden worden zijn positief. Zo zijn mannen vaker verdachte van criminaliteit dan vrouwen. En ook het hebben van een bijstandsuitkering, bijzondere bijstand, schuldhelpverlening en huurachterstand hebben een positieve correlatie met het verdacht worden van criminaliteit. De gevonden correlaties tussen huurachterstand en bijstandsuitkering met verdachte zijn, zijn sterker dan de gevonden correlaties met bijzondere bijstand en schuldhelpverlening.

In de Sprookjesbuurt worden dezelfde correlaties gevonden als in de Gestelse buurt. Alleen heeft in de Sprookjesbuurt het krijgen van schuldhelpverlening geeft significante correlatie met verdachte zijn van criminaliteit.

Naast de gevonden correlaties in de Gestelse buurt, worden er voor Lokeren ook andere correlaties gevonden. Zo hebben verdachten in Lokeren vaker een migratieachtergrond en wonen zij vaker in een huurwoning en/of appartement.

5.3 Logistische regressieanalyse op verdachte zijn van criminaliteit

Hiervoor zijn relaties tussen variabelen veelal 'enkelvoudig' bekeken; dus wat is de relatie van twee onderwerpen met elkaar. Met een *logistische regressieanalyse* kan de kans berekend worden op of iemand verdachte is van criminaliteit aan de hand van meerdere factoren tegelijkertijd. In hoeverre kunnen demografische kenmerken, de woonsituatie en de financiële situatie voorspellen of iemand verdachte is van criminaliteit? Het voordeel hiervan is dat duidelijk wordt welke variabelen invloed hebben op de kans op verdachte zijn van criminaliteit en welke niet, maar in een enkelvoudige analyse wel een samenhang met verdachte van criminaliteit laten zien. Bijvoorbeeld: mensen met een bijstandsuitkering ontvangen relatief vaak bijzondere bijstand. Beide laten in een 'enkelvoudige' analyse een samenhang zien met verdacht worden van criminaliteit. Maar is deze samenhang er ook als we voor meerdere factoren tegelijk controleren?

Welke kenmerken hebben het meeste invloed op verdachte zijn van criminaliteit?

In de volgende opsomming staan de significante effecten voor de Gestelse buurt, op volgorde van meeste invloed:

- **Leeftijd** (hoe jonger hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- **Huurachterstand** (hoe langer een huurachterstand duurt, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- **Geslacht** (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter voor mannen dan voor vrouwen)
- **Bijstandsuitkering** (hoe langer men bijstandsuitkering heeft, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- **Appartement** (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter als men in een appartement woont)
- **Grootte gezin** (hoe kleiner het gezin, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)

Het gaat bij de logistische regressieanalyse om de combinatie van factoren. Voor de meeste van deze kenmerken werden ook in voorgaande analyses significante verbanden gevonden. Zo zagen we al dat mannen vaker verdachte zijn van criminaliteit en mensen die wonen in een huishouden met een bijstandsuitkering of huurachterstand.

Een verband dat we eerder niet vonden is het wonen in een appartement en verdachte zijn van criminaliteit. Als hier 'los' op wordt gecontroleerd, dan wordt er geen significant verband gevonden. Maar in samenhang met de andere factoren in de logistische regressieanalyse hangt het wonen in een appartement wel significant samen met een grotere kans verdachte te zijn van criminaliteit.

Daarnaast werden er in eerdere analyses significante relaties gevonden tussen verdachte zijn van criminaliteit met bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Maar onder controle van de andere factoren worden er hiervoor geen significante effecten gevonden.

Tabel 1: Resultaten van logistische regressieanalyse voor verdachte zijn van criminaliteit (2012-2016)⁹

	Gestelse buurt		Sprookjesbuurt		Lokeren	
	z-waarde	p-waarde	z-waarde	p-waarde	z-waarde	p-waarde
(intercept)	-1,12	0,26	-1,81	0,07	-2,41	0,02
Leeftijd	-5,52	0,00	-7,38	0,00	-2,81	0,00
Man	4,97	0,00	4,96	0,00	1,84	0,07
Grootte gezin	-2,07	0,04	-2,67	0,01	-0,17	0,87
Autochtoon	-1,05	0,29	1,47	0,14	-0,92	0,36
Huurwoning	-0,03	0,98	1,67	0,10	3,51	0,00
Appartement	-2,35	0,02	-1,46	0,15	-0,04	0,97
Huurachterstand	5,38	0,00	x	x	x	x
Bijstandsuitkering	3,27	0,00	3,13	0,00	-0,82	0,41
IOAW-uitkering	-0,02	0,99	-0,02	0,98	-0,01	0,99
Bijzondere bijstand	-0,90	0,37	0,21	0,83	3,05	0,00
Schuldhulpverlening	1,38	0,17	1,34	0,18	-0,11	0,91

⁹ In de tabel presenteren we alleen de z-waarde en de p-waarde. Vanwege de kleine aantallen per buurt worden er geen kansen (estimate) gegeven voor verdacht worden van criminaliteit.

De p-waarde is een maat voor de waarschijnlijkheid (probability) dat het gevonden resultaat berust op toeval. De p-waarde heeft een waarde tussen 0 en 1, die wordt bepaald door middel van een statistische toets. Bij een p-waarde van 1 wordt aangenomen dat het gevonden resultaat op toeval berust. Met een p-waarde dichtbij 0 kunnen we ervan uitgaan dat de gevonden waarde een werkelijke samenhang aanduidt. Als de p-waarde kleiner is dan 0,05, dan gaan we ervan uit dat het resultaat statistisch significant is. Deze cellen zijn blauw gemarkeerd in de tabel.

De z-waarde is de regressie coëfficiënt (estimate) gedeeld door de standaardfout (Standard Error). De z-waarde kan positief of negatief zijn. Met positief wordt bedoeld dat wanneer de ene variabele toeneemt of afneemt in waarde (hoger of lager getal), dan ook de andere variabele hoger of lager in getal wordt. Dat wil zeggen een ontwikkeling in de ene variabele gaat samen met een ontwikkeling 'in dezelfde richting' bij de andere variabele. Van een negatieve samenhang is sprake wanneer deze richting tegenstrijdig is. Als het toenemen van de ene variabele samengaat met de afname van de andere variabele, of andersom. Hoe groter de z-waarde (positief of negatief), hoe sterker de gevonden relatie. Hoe hoger de z-waarde, hoe kleiner de p-waarde.

Welke kenmerken hebben het meeste effect op het verdachte zijn van criminaliteit in de Sprookjesbuurt? In de volgende opsomming staan de significante effecten voor de Sprookjesbuurt, op volgorde van meeste invloed:

- Leef tijd (hoe jonger hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Geslacht (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter voor mannen dan voor vrouwen)
- Bijstandsuitkering (hoe langer men bijstandsuitkering heeft, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Grootte gezin (hoe kleiner het gezin, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)

De gevonden resultaten zijn voor de Sprookjesbuurt vergelijkbaar met de Gestelse buurt. Alleen kan de invloed van een huurachterstand niet bepaald worden in de Sprookjesbuurt omdat hier geen gegevens van zijn. Verder wordt er geen significante relatie gevonden met het wonen in een appartement.

Welke kenmerken hebben het meeste effect op het verdachte zijn van criminaliteit in Lokeren? In de volgende opsomming staan de significante effecten voor Lokeren, op volgorde van meeste invloed:

- Huurwoning (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter als men in een huurwoning woont)
- Bijzondere bijstand (hoe langer men bijzondere bijstand heeft, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Leef tijd (hoe jonger hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)

Voor Lokeren worden andere factoren gevonden die van invloed zijn op de kans op verdachte zijn van criminaliteit dan in de Gestelse buurt en Sprookjesbuurt. Zo blijkt dat mensen die wonen in een huurwoning of waarbij iemand in het huishouden bijzondere bijstand ontvangt, een grotere kans hebben om verdachte te zijn van criminaliteit. Deze relaties werden ook in eerdere 'enkelvoudige' analyses voor Lokeren gevonden.

In eerdere analyses werden voor Lokeren ook significante relaties gevonden tussen verdachte zijn en migratieachtergrond, het wonen in een appartement, het wonen in een woning met een lagere WOZ-waarde, het ontvangen van een bijstandsuitkering en het ontvangen van schuldhulpverlening. Maar onder controle van de andere factoren worden er hiervoor geen significante effecten meer gevonden.

5.4 Decision tree voor verdachte zijn van criminaliteit

Een *decision tree* is een model dat aan de hand van een beslisboom een voorspelling doet. De beslisboom wordt opgebouwd uit data. Op basis van kenmerken wordt de data in tweeën gesplitst, zodat de groepen zoveel mogelijk verschillen in de uitkomstwaarde én zo groot mogelijk zijn. Die groepen worden vervolgens weer in tweeën gesplitst, en dat herhaalt zich totdat er geen goede splitsing meer kan worden gemaakt, of de groepen te klein worden om de uitkomsten te presenteren. Op welk punt de data in tweeën worden gesplitst, wordt bepaald door het gebruikte algoritme. Een algoritme is een eindige set van instructies waarmee de computer beslissingen neemt. Het model kan gebruikt worden om doelgroepen (onderin de boom) te vinden en te zoeken naar belangrijke kenmerken (bovenin de boom).

In afbeelding 37 wordt de beslisboom weergegeven. De grootte van de blokjes geeft aan hoeveel inwoners in een groep zitten. Bijvoorbeeld meer mensen hebben geen betaalachterstand óf een betaalachterstand van maximaal 48 dagen (groter blokje) dan dat er mensen zijn met een betaalachterstand van meer dan 48 dagen (kleiner blokje). De onderste rij blokjes geeft daarnaast in het rood aan wat het aandeel verdachten is per subgroep; is het blokje helemaal groen, dan is er uit deze groep niet geregistreerd als verdachte in de afgelopen vijf jaar (0%), is een blokje helemaal rood, dan is iedereen uit deze groep als verdachte geregistreerd (100%). Alle (sub)groepen bestaan uit minimaal 50 inwoners.

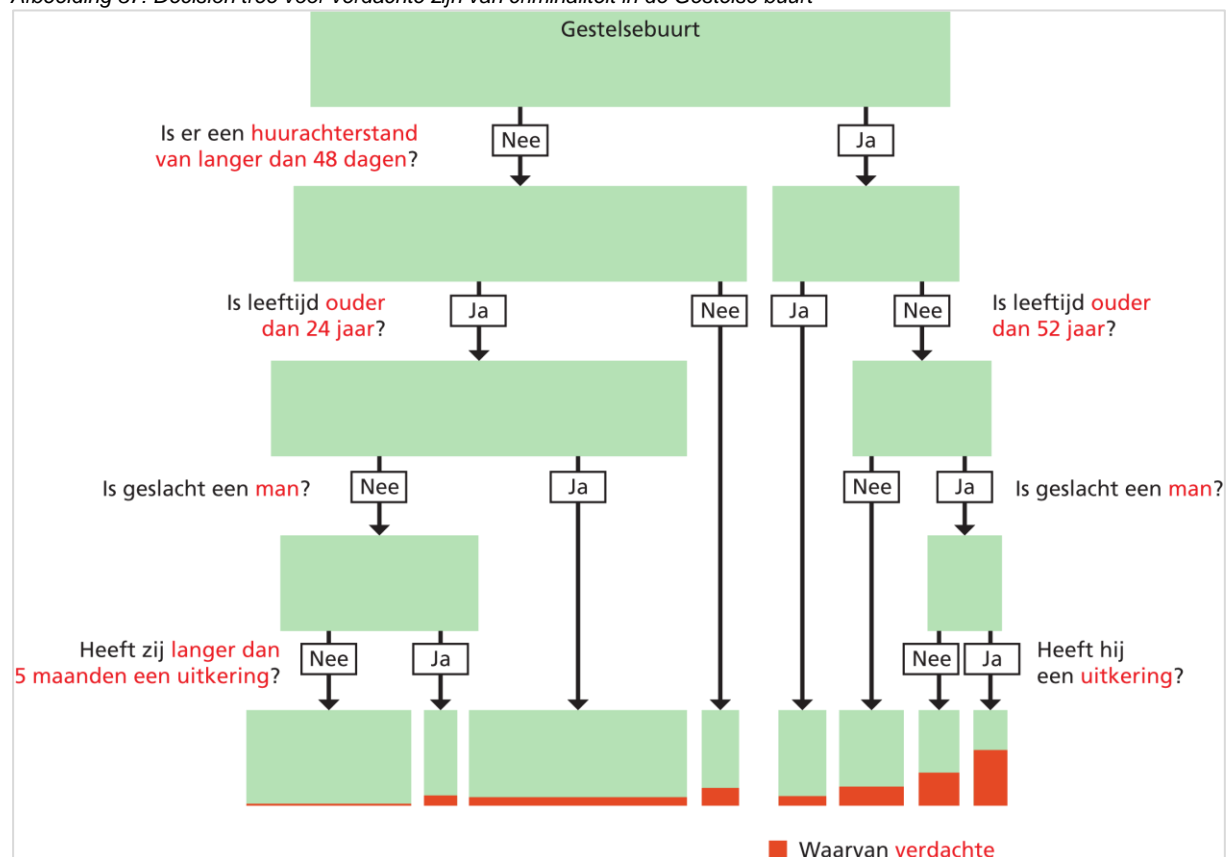
Een belangrijk kenmerk voor verdachte zijn van criminaliteit in de Gestelse buurt is volgens de beslisboom het hebben van een betaalachterstand. Deze zien we terug bovenin in de boom. De 'beslissing' ligt op 48 dagen. Vervolgens is leeftijd een belangrijk kenmerk, gevolg door geslacht en bijstandsuitkering.

Enkele doelgroepen in de Gestelse buurt die relatief veel verdachten tellen volgens de decision tree:

- Bijna 60% van de mannen van 52 jaar of jonger, die wonen in een huishouden met een bijstandsuitkering en met een betaalachterstand van meer dan 48 dagen, is in de afgelopen 5 jaar verdachte geweest van criminaliteit.
- Ca. 35% van de mannen van 52 jaar of jonger, die wonen in een huishouden zonder een bijstandsuitkering en met een betaalachterstand van meer dan 48 dagen, is in de afgelopen 5 jaar verdachte geweest van criminaliteit.
- Ca. 20% van de vrouwen van 52 jaar of jonger die wonen in een huishouden met een betaalachterstand van meer dan 48 dagen, is in de afgelopen 5 jaar verdachte geweest van criminaliteit.
- Ca. 20% van de jongeren tot en met 24 jaar oud die wonen in een huishouden zonder betaalachterstand of een betaalachterstand van maximaal 48 dagen, is in de afgelopen 5 jaar verdachte geweest van criminaliteit.

Van de andere groepen is maximaal 10% in de afgelopen 5 jaar verdachte geweest van criminaliteit.

Afbeelding 37: Decision tree voor verdachte zijn van criminaliteit in de Gestelse buurt

We presenteren in deze paragraaf alleen de beslisboom voor de Gestelse buurt. Het kenmerk huurachterstand is een belangrijk kenmerk in de beslisboom van de Gestelse buurt. Dit kenmerk hebben we niet voor de Sprookjesbuurt en Lokeren. Hierdoor komen we voor deze twee buurten niet tot groepen die meer dan 20% verdachten tellen.

6. Jeugd

Naast de situatie van volwassenen vinden we het ook belangrijk om naar de jeugd te kijken. Hoe vaak is er sprake van voortijdig schoolverlaten of worden jongeren verdacht van het plegen van criminaliteit? Dit zijn vragen die we in dit hoofdstuk beantwoorden.

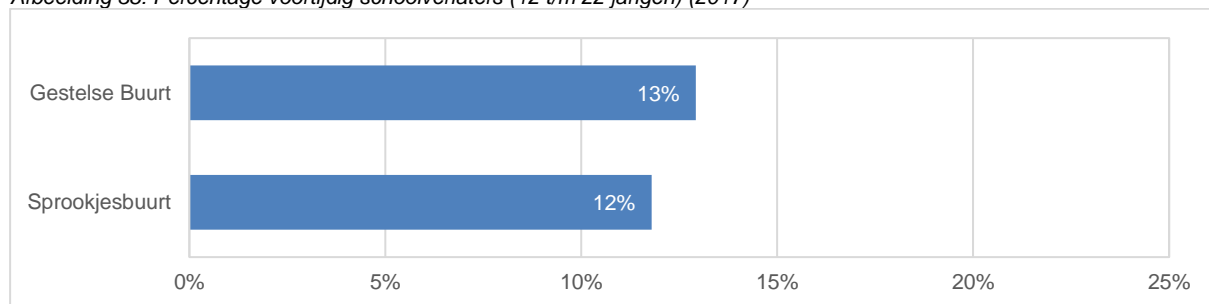
Voortijdig schoolverlaten

De Rijksoverheid, scholen en gemeenten proberen te voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdig schoolverlaters). Een startkwalificatie is een diploma op havo, vwo of mbo 2 of hoger. Gevolgen van voortijdig schoolverlaten volgens de Rijksoverheid zijn:

- Minder kans hebben op een baan
- Hogere zorgkosten
- Vaker verdacht worden van een misdrijf

In de Gestelse buurt valt 13% van de jongeren (12 t/m 22 jaar) onder de definitie voortijdig schoolverlater. In de Sprookjesbuurt is dit 12%. Het aandeel voortijdig schoolverlaters is in beide buurten relatief hoog. Voor Lokeren kunnen we het aandeel voortijdig schoolverlaters niet presenteren, omdat het vastgestelde aggregatieniveau niet wordt gehaald (zie § 1.3). In deze buurt zijn minder dan 10 jongeren voortijdig schoolverlater (minder dan 5%).

Afbeelding 38: Percentage voortijdig schoolverlaters (12 t/m 22 jarigen) (2017)

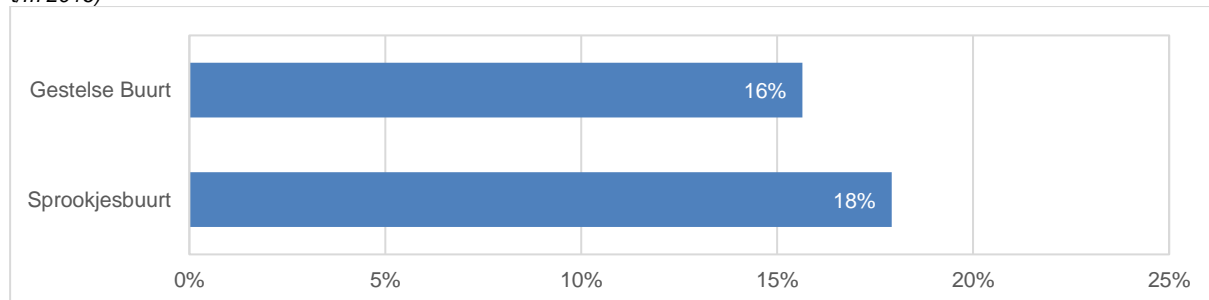
Bron: Leerplicht

Verdachten van criminaliteit

Hoeveel jongeren worden verdacht van het plegen van criminaliteit? Hierbij nemen we alleen de feiten mee waarbij jongeren minimaal 12 jaar waren bij het plegen ervan. In de Gestelse buurt is 16% van de jongeren verdachte geweest van criminaliteit. In de Sprookjesbuurt is dit iets hoger (18%). In beide buurten is het aandeel verdachten bij jongeren lager dan bij de volwassenen.

Voor Lokeren kunnen we het aandeel verdachte jongeren niet presenteren, omdat het vastgestelde aggregatieniveau niet wordt gehaald (zie § 1.3). In deze buurt worden minder dan 10 jongeren ergens van verdacht (minder dan 5%).

Afbeelding 39: Percentage jongeren (12 t/m 22 jarigen) dat in de afgelopen vijf jaar verdachte is geweest van criminaliteit (2012 t/m 2016)

Bron: Politie

Voortijdig schoolverlaten en verdacht worden van criminaliteit

Door de Rijksoverheid wordt aangegeven dat voortijdig schoolverlaters vaker verdacht worden van een misdrijf. We kunnen deze relatie niet per buurt onderzoeken omdat de aantallen op buurtniveau te klein zijn om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. We kunnen het verband wel voor de drie buurten samen onderzoeken. 4% van de jongeren uit deze drie buurten is zowel voortijdig schoolverlater als verdachte van criminaliteit. Uit bovenstaande resultaten kunnen we afleiden dat het aannemelijk is dat dit aandeel groter is in de Gestelse buurt en Sprookjesbuurt dan in Lokeren.

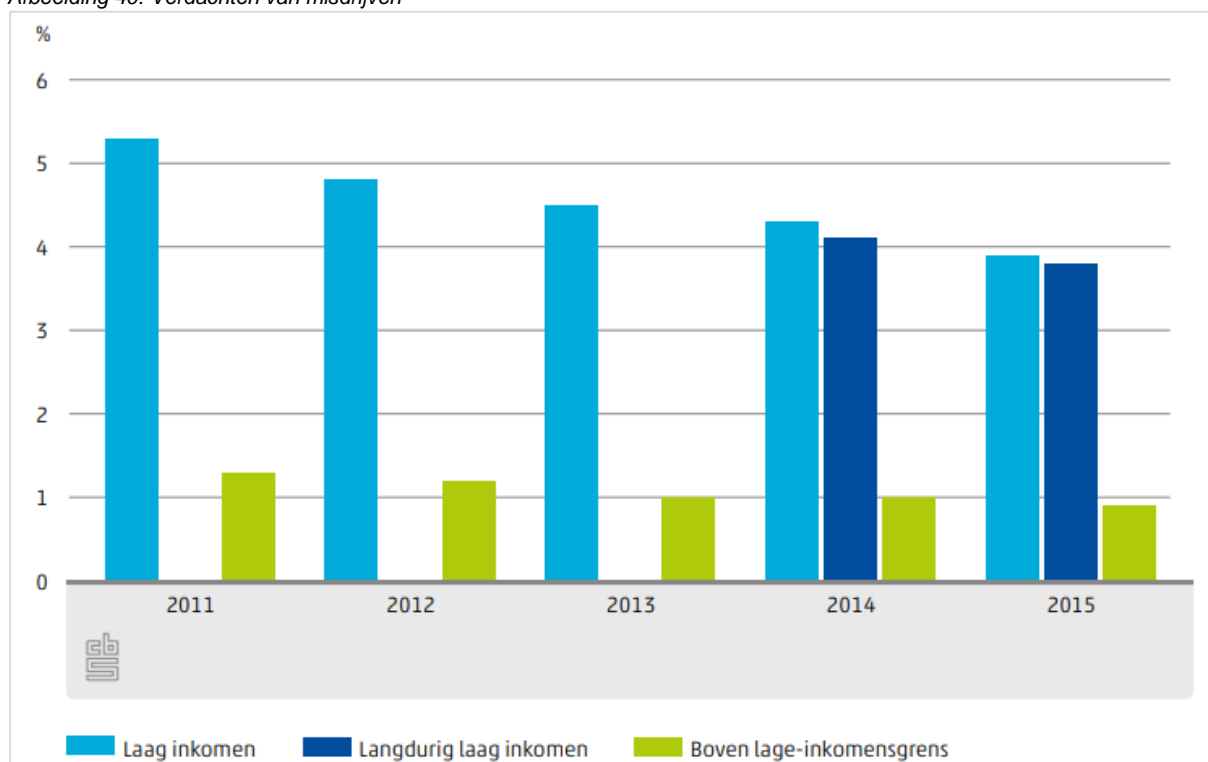
7. Resultaten landelijk onderzoek

In januari 2018 verscheen het onderzoek 'Armoede en sociale uitsluiting 2018' (CBS). De uitspraken in dit onderzoek gaan over personen die in een bepaald jaar door de politie als verdachte zijn geregistreerd (2015), terwijl de uitspraken in ons onderzoek gaan over of iemand in een periode van vijf jaar tijd verdachte van criminaliteit is geweest (2012 t/m 2016). De cijfers zijn daardoor niet vergelijkbaar, maar er worden wel overeenkomstige patronen gevonden. Omdat het een grootschalig onderzoek betreft, komen hieruit ook resultaten naar voren die wij niet kunnen presenteren (bv. door te lage aantallen). Bijvoorbeeld welke delicten plegen verdachten met een lagere sociaaleconomische status? Het onderzoek gaat alleen in op de relatie tussen de financiële situatie en criminaliteit, en niet op de buurt waar men woont.

Meer verdachten bij lage dan bij niet-lage inkomens

Voor personen die deel uitmaken van een huishouden met een laag inkomen zijn de verdachtenpercentages aanzienlijk hoger dan voor personen met een huishoudinkomen boven de lage-inkomensgrens, met respectievelijk 3,9% tegenover 0,9% in 2015. Of mensen langere tijd onder de lage inkomensgrens leven maakt nauwelijks verschil in verdachtenpercentage. Ongeacht het risico op (langdurige) armoede is sprake van een dalende trend in verdachtenpercentages sinds 2011.

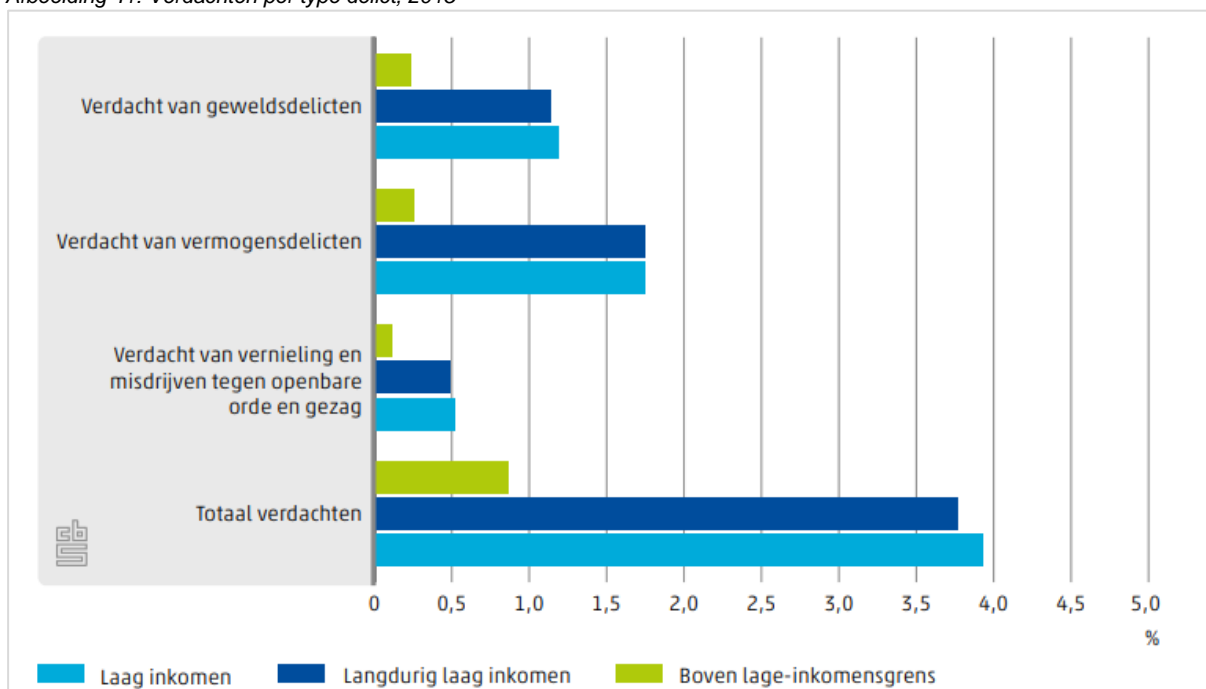
Afbeelding 40: Verdachten van misdrijven

Bron: CBS (politiestatistiek en inkomensstatistiek)

De politie onderscheidt verschillende typen misdrijven. De meest voorkomende misdrijven zijn vermogensmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het gezag, en geweldsmisdrijven. Personen met een (langdurig) laag inkomen zijn het vaakst verdacht van elk van deze misdrijven. Daarbij staan vermogensmisdrijven – inbraak en diefstal – bovenaan: 1,7% van de personen met een laag inkomen en 1,8% van de personen met een langdurig laag inkomen wordt verdacht van vermogensmisdrijven. Op de tweede plek staan de geweldsmisdrijven. Het aandeel verdachten van deze misdrijven bedroeg ruim 1% bij zowel de groep met een laag inkomen als de groep met een langdurig laag inkomen. Het aandeel dat verdacht wordt van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag was met 0,5% voor personen met een (langdurig) laag inkomen van de drie onderscheiden typen misdrijven het laagst.

Afbeelding 41: Verdachten per type delict, 2015

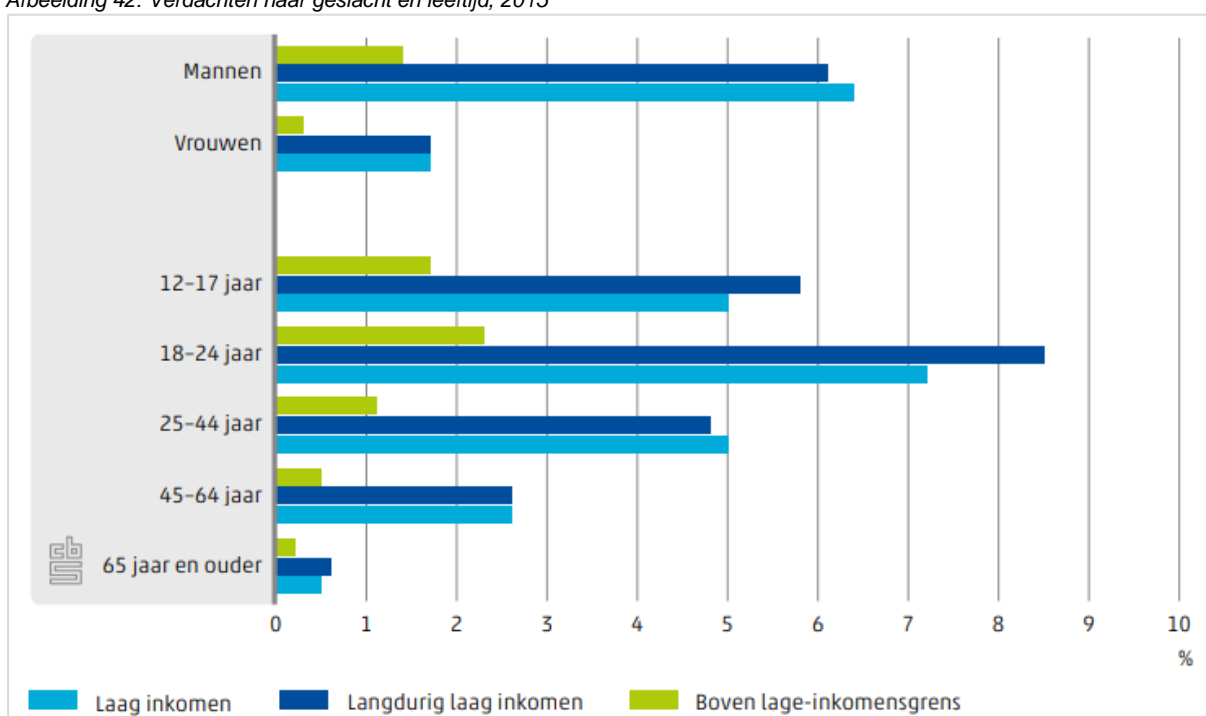
Bron: CBS (politiestatistiek en inkomensstatistiek)

Meeste daders onder jongvolwassenen met een langdurig laag inkomen

Crimineel gedrag houdt sterk verband met geslacht en leeftijd. Mannen neigen meer tot crimineel gedrag dan vrouwen en jongvolwassenen meer dan ouderen. Van de personen met een laag inkomen was in 2015 6,4% van de mannen en 1,7% van de vrouwen verdacht van één of meer misdrijven. Het percentage verdachte mannen met een laag inkomen was ruim 4 keer zo hoog als het percentage verdachte mannen met een hoger inkomen. Bij vrouwen was dit 5 keer zo hoog. Op mannen en vrouwen die langdurig onder de lage-inkomensgrens leven, zijn vrijwel dezelfde cijfers van toepassing.

Jongvolwassenen, in de leeftijd van 18 tot 25 jaar uit een huishouden met een (langdurig) laag inkomen, zijn het vaakst verdachte. In 2015 registreerde de politie van degenen met een laag inkomen 7,2% als verdachte en bij degenen met een langdurig laag inkomen 8,5%. Bij de jongvolwassenen met een hoger inkomen was het aandeel 2,3%. Met het toenemen van de leeftijd zwakken deze cijfers af. Bij 65-plussers met een (langdurig) laag inkomen was rond 0,5% verdacht en bij 65-plussers met hoger inkomen 0,2%.

Afbeelding 42: Verdachten naar geslacht en leeftijd, 2015

Bron: CBS (politiestatistiek en inkomensstatistiek)

8. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk komen eerst de conclusies van het onderzoek aan bod. Wat is het antwoord op de onderzoeksvragen? In het tweede deel van het hoofdstuk volgen enkele aanbevelingen.

8.1 Conclusies

Het onderzoek richt zich op twee onderzoeksvragen:

- Is er een relatie tussen crimineel gedrag en de financiële positie van huishoudens in de Gestelse buurt?*
- Zo ja, welke factoren van de financiële positie zijn (meer) van invloed op (welk type) crimineel gedrag?*

Is er een relatie tussen crimineel gedrag en de financiële positie van huishoudens in de Gestelse buurt?

Mensen die wonen in een huishouden met:

- bijzondere bijstand
- bijstandsuitkering
- schuldhelpverlening
- huurachterstand

worden vaker verdacht van het plegen van criminaliteit.

Zo ja, welke factoren van de financiële positie zijn (meer) van invloed op (welk type) crimineel gedrag?

Met betrekking tot de financiële positie heeft het hebben van een huurachterstand het sterkste verband op het verdachte zijn. Ook het ontvangen van een bijstandsuitkering heeft een significant effect. Dit blijkt uit zowel een logistische regressieanalyse als uit een decision tree.

In 'enkelvoudige' analyses werden er ook samenhangen gevonden tussen verdachte zijn van criminaliteit en wonen in een huishouden met schuldhelpverlening of bijzondere bijstand. Maar onder controle van meerdere factoren tegelijkertijd op de kans op verdachte zijn van criminaliteit worden hiervoor geen significante effecten gevonden.

We kunnen geen uitspraken doen over het type crimineel gedrag. Het aantal verdachten per type delict per buurt is te laag om betrouwbare uitspraken te kunnen doen, en er wordt meerdere keren niet voldaan aan het vastgestelde aggregatieniveau (zie § 1.3).

Zijn er ook nog andere kenmerken van invloed op verdachte zijn van criminaliteit?

Naast de financiële situatie zijn er ook nog andere zaken van invloed op verdachte zijn van criminaliteit. Met een logistische regressie wordt de kans voorspeld of iemand verdachte is van criminaliteit, onder controle van meerdere factoren. In de logistische regressie zijn demografische kenmerken, de woonsituatie en de financiële situatie van personen meegenomen.

Welke kenmerken hebben het meeste effect op het verdachte zijn van criminaliteit in de Gestelse buurt? In de volgende opsomming staan de significante effecten voor de Gestelse buurt, op volgorde van meeste invloed:

- Leeftijd (hoe jonger hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Huurachterstand (hoe langer een huurachterstand duurt, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Geslacht (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter voor mannen dan voor vrouwen)
- Bijstandsuitkering (hoe langer men bijstandsuitkering heeft, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)
- Appartement (de kans op verdachte zijn van criminaliteit is groter als men in een appartement woont)
- Grootte gezin (hoe kleiner het gezin, hoe groter de kans op verdachte zijn van criminaliteit)

8.2 Aanbevelingen

Het bestuur van de gemeente 's-Hertogenbosch heeft aandacht voor data science. Zo staat in het bestuursakkoord 2018-2022 dat data science kan helpen bij het oplossen van maatschappelijke problemen. En ook willen zij meer zicht in wat er in wijken speelt door gebruik te maken van data science.

Een sterke lokale economie die voor banen zorgt, nu en in de toekomst

- *“Data Science kan helpen bij het oplossen van maatschappelijke problemen. Wel ligt daarbij een uitdaging om bijvoorbeeld de privacy van inwoners te beschermen.”*

Samenwerken aan een veilige gemeente 's-Hertogenbosch

- *“We willen meer inzicht krijgen in wat er speelt in de wijken. En maken daarvoor ook gebruik van data science. Net als de expertise die de JADS heeft met de daar ondergebrachte Crime Room. Per wijk maken we een wijkfoto om meer gedetailleerd in beeld te brengen wat er speelt.”*
- *“We zetten deze periode in op meer zicht op ontwikkelingen door op basis van data science per wijk een wijkfoto te maken.”*

Bron: Bestuursakkoord gemeente 's-Hertogenbosch 2018-2022 (mei 2018)

Dit datascience onderzoek ‘Leefbaarheid en Veiligheid in de Gestelse buurt’ voldoet ‘in het klein’ aan de wensen van het huidige bestuur. Het kan gezien worden als een eerste verkennend onderzoek naar de mogelijkheden van datascience op het gebied van leefbaarheid en veiligheid in wijken. Het onderzoek heeft bijgedragen aan het krijgen van meer inzicht in enkele maatschappelijke problemen die er zijn in 3 buurten. Maar we zijn ook benieuwd wat er speelt op andere terreinen en in andere wijken in de stad. Hiervoor is vervolgonderzoek nodig.

Om tot een goed vervolgonderzoek te komen is het belangrijk om stil te staan bij dit onderzoek. Op welke punten kan dit onderzoek worden verbeterd? Hieronder volgen enkele aanbevelingen¹⁰ voor vervolgonderzoek:

- **Voer het onderzoek voor de *gehele* gemeente uit**
 - Meer ‘respondenten’ leidt tot grotere zekerheid van de uitkomsten.
 - Er ontstaat een beter beeld van invloeden van variabelen. Bijvoorbeeld wat zijn verschillen tussen het wonen in een sociale huurwoning of koopwoning in relatie tot verdachte zijn van criminaliteit? Of welke kenmerken hebben een relatie met welk type criminaliteit? Bepaalde samenhangen konden nu niet of nauwelijks worden onderzocht door het lage aantal respondenten en/of door het type buurt dat in het onderzoek is meegenomen (bv. buurten met relatief veel sociale huurwoningen).
 - Ook met onderzoek voor de gehele gemeente is het mogelijk om in te zoomen op de invloed van wijken of (clusters van) buurten waar respondenten wonen, zodat ook het effect van de woonomgeving duidelijk wordt.
- **Voeg data van andere bronnen/partijen toe**
 - Voor dit onderzoek hadden we een uitgebreider beeld van de financiële situatie van respondenten kunnen schetsen als we ook data hadden gehad van bijvoorbeeld woningcorporatie Zayaz (huurachterstanden in de Sprookjesbuurt en Lokeren), UWV (werkeloosheidsuitkering), Belastingdienst (inkomensgegevens) en van de gemeentelijke belastingen (kijwitscheldingen en invorderingsprocessen)

¹⁰ In deze paragraaf doen we alleen aanbevelingen ten aanzien van (vervolg van) datascience onderzoek. Aanbevelingen ten aanzien van beleid naar aanleiding van dit onderzoek verschijnen in een aparte notitie.

- Er is in dit onderzoek ingezoomd op twee hoofdthema's: de financiële situatie van huishoudens en verdachte zijn van criminaliteit. Daarnaast is er ook gekeken naar enkele demografische kenmerken en de woonsituatie. Maar er zijn meer zaken die samenhangen met de financiële situatie en/of verdachte zijn van criminaliteit. Bijvoorbeeld hebben respondenten 'een rugzakje'? Hierbij is bijvoorbeeld data van maatschappelijk werk en reclassering interessant.
- **Van correlatie naar causaliteit**
 - Bij het uitvoeren van onderzoek streven we data-minimalisatie na. Dit houdt in dat we niet alle informatie uit de data opvragen, maar alleen de elementen uit de data waarmee we de onderzoeksvraag kunnen beantwoorden. Dit doen we om de privacy van respondenten te waarborgen. Met dit onderzoek wilden we onderzoeken welke kenmerken een relatie hebben met crimineel gedrag. We hebben daarom alleen data opgevraagd die zeggen of er sprake is van bepaalde zaken, bijvoorbeeld (bijzondere) bijstand en huurachterstand en hoe lang dit heeft geduurd, maar niet wanneer dit was.
Voor vervolgonderzoek is het interessant om ook datums mee te nemen. Bijvoorbeeld: Wanneer was er sprake van (bijzondere) bijstand of huurachterstand? En wanneer was men verdachte? Als we ook over deze informatie beschikken kunnen we naast de correlatie (weten dat twee variabelen met elkaar samenhangen) mogelijk ook de causaliteit in beeld brengen (oorzaak-gevolg relatie tussen twee variabelen).
- **Reserveer ruim voldoende tijd voor het voorbereiden en uitvoeren van het onderzoek**
 - Er gaat veel tijd zitten in het voortraject van het onderzoek. Wat willen we precies weten? Wie hebben er mogelijk data die we voor het onderzoek kunnen gebruiken? Hoe zit deze data eruit? Is het mogelijk om deze data te ontvangen? En onder welke voorwaarden? Dit is een fase waar veel tijd in gaat zitten. Hier moet voldoende ruim voldoende tijd voor worden gereserveerd.
 - Niet alle data komt tegelijkertijd beschikbaar, terwijl er wel afspraken zijn over de bewaar- en vernietigingstermijn van de verschillende data. De termijn waarop alle data tegelijkertijd beschikbaar is, is daardoor mogelijk korter dan wat vooraf is ingecalculeerd. Zorg ervoor dat als alle data binnen is er ruim voldoende tijd is om de data op te schonen, koppelen, analyseren en controleren. Zorg er ook voor dat in deze fase het rapport van het onderzoek wordt geschreven. Het uitwerken van de analyses voor het rapport roept mogelijk vragen op die er in de analysefase nog niet waren. Als het rapport binnen de termijn wordt geschreven dat de data beschikbaar is, is het mogelijk om aanvullende analyses uit te voeren of extra controles uit te voeren.
- **Verdieping in wetgeving**
 - Bepaalde data is nu niet verkregen omdat er geen uitzondering voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden werd gevonden in de wet, zoals voor de belastingwet. Met een gespecialiseerde jurist kan gezocht worden of er manieren zijn waarop dit wel mogelijk is in het kader van historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden.

Bijlage A: Buurt in cijfers

Tabel 2: Buurt in cijfers 2016

	Gestelse buurt	Sprookjesbuurt	Lokeren	Gemeente 's-Hertogenbosch
Bewoners				
Aantal inwoners	1.245	1.700	1.451	151.619
% 0 t/m 19 jaar	23,6	25,4	24,7	21,9
% 20 t/m 64 jaar	64,5	59,2	67,4	61,4
% 65 jaar en ouder	11,9	15,4	7,9	16,7
% Eénoudergezin	5,8	7,0	3,5	3,7
% Nederlandse achtergrond	59,6	56,5	82,4	80,5
% Westerse migratieachtergrond	7,2	10,1	9,5	8,8
% Niet-westerse migratieachtergrond	33,2	33,4	8,1	10,7
Inkomen				
% Bijstandsuitkeringen (BUIG)	19	15	5	6
% Niet werkende werkzoekenden	18	19	7	9
% huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens	23,6	23,4	9,7	10,7
Woningen				
Aantal woningen	562	768	630	68.771
% koopwoningen	11,6	4,7	77,0	58,8
Gemiddelde WOZ-waarde (€)	135.605	147.648	177.217	220.800
% t/m 1944	0,0	0,0	0,0	9,8
% 1945 t/m 1969	95,4	0,0	0,0	25,7
% 1970 t/m 1989	0,7	89,7	100	33,2
% 1990 t/m 2004	0,7	7,2	0,0	17,2
% 2005 t/m 2014	0,0	3,1	0,0	11,4
Oppervlakte				
Landoppervlak (ha.)	16	25	20	11.807
Bevolkingsdichtheid (inw./ha.)	76,2	67,6	71,4	12,8

Bron: Wijk- en buurtmonitor 2016

Bijlage B: Definitie armoede

Het besteedbaar inkomen van een huishouden is een duidelijke indicator voor armoede. Dit is het bedrag dat mensen daadwerkelijk kunnen uitgeven. Belastingen en premies zijn hier al vanaf getrokken. Het CBS hanteert twee inkomensgrenzen voor armoede: de lage-inkomensgrens en een beleidsmatige grens.

Lage-inkomensgrens

De lage-inkomensgrens vertegenwoordigt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. Het uitgangspunt voor de lage-inkomensgrens is de hoogte van de bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979. Voor huishoudens met een andere samenstelling ligt de lage-inkomensgrens hoger. Hoeveel hoger hangt af van de extra kosten die de andere samenstelling met zich meebrengt. Elk jaar wordt de grens gecorrigeerd voor de inflatie, zodat het mogelijk is om vergelijkingen in de tijd te maken. In het armoedesignalelement van 2015 (CBS/CPB) ligt de lage-inkomensgrens in 2014 op een inkomen van €1.020 netto per maand voor een alleenstaande of €1.920 voor een gezin met twee kinderen.

Tabel 3: Gehanteerde lage inkomensgrenzen voor het bepalen van de groep minima

Alleenstaande		Paar			Eénoudergezin	
		zonder kinderen	1 kind	2 kinderen	1 kind	2 kinderen
2000	€770	€1.060	€1.290	€1.450	€1.030	€1.160
2005	€870	€1.190	€1.460	€1.640	€1.160	€1.320
2010	€940	€1.290	€1.570	€1.770	€1.250	€1.420
2013	€1.010	€1.390	€1.690	€1.900	€1.350	€1.530
2014	€1.020	€1.400	€1.710	€1.920	€1.360	€1.540

Bron: CBS/CPB

Beleidsmatige grens

Naast de lage-inkomensgrens wordt vaak een beleidsmatige grens gebruikt. Vanaf januari 2015 is de beleidsmatige grens van armoede in de gemeente 's-Hertogenbosch verschoven van 10% naar 20% boven het wettelijk sociaal minimum. Het sociaal minimum is het wettelijke bestaansminimum zoals dat in de politieke besluitvorming is vastgelegd (bijstand, AOW en kinderbijslag). De beleidsmatige grens wordt vooral gebruikt om de doelgroep van beleid vast te stellen.

Bijlage C: Definitie criminaliteit

Van de politie hebben we een overzicht gekregen van 'incidenten' (artikel 8). Hierin staan per persoon alle incidenten waarvan hij/zij verdacht is. Deze zijn ingedeeld in MK-categorieën (maatschappelijke klasse). Vervolgens is samen met de politie een indeling gemaakt in criminele en niet-criminele incidenten. In onderstaande tabel staat welke maatschappelijke klassen we rekenen tot criminaliteit. Vervolgens is uitgerekend wat de leeftijd is van de verdachte op het moment van het incidenten en zijn alleen de incidenten meegenomen waarvan de verdachte op het moment van plegen ouder was dan 17.

Beleidsniveau 3 omschrijving	MK-omschrijving	MK
Bedreiging	Bedreiging	F530
Bedreiging	Overige misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid	F531
Bedreiging	Stalking	F533
Diefstal af/uit/van overige voertuigen	Diefstal ander vervoermiddel	A74
Diefstal af/uit/van overige voertuigen	Diefstal uit/vanaf andere vervoermiddelen	A12
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	Diefstal met geweld uit/vanaf personenauto	B10
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	Diefstal uit/vanaf personenauto	A10
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	Diefstal bromfiets/snorfiets	A73
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	Diefstal fiets	A72
Diefstal van motorvoertuigen	Diefstal met geweld personenauto	B60
Diefstal van motorvoertuigen	Diefstal personenauto	A70
Diefstal van motorvoertuigen	Diefstal vrachtauto/bestelauto	A76
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Diefstal in/uit bedrijf/kantoor (niet gekwal.)	A32
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Diefstal in/uit sportcomplex (niet gekwal.)	A35
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Diefstal met geweld in/uit bedrijf/kantoor (niet gekwal.)	B32
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Gekwal. diefstal in/uit bedrijf/kantoor	A23
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Gekwal. diefstal in/uit hotel/pension	A25
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Gekwal. diefstal in/uit sportcomplex	A24
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Gekwal. diefstal in/uit winkel	A22
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	Gekwal. diefstal met geweld in/uit bedrijf/kantoor	B23
Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	Gekwal. diefstal in/uit box/garage/schuur	A21
Diefstal/inbraak woning	Diefstal in/uit woning (niet gekwal.)	A30
Diefstal/inbraak woning	Diefstal met geweld in/uit woning (niet gekwal.)	B30
Diefstal/inbraak woning	Gekwal. diefstal in/uit woning	A20
Diefstal/inbraak woning	Gekwal. diefstal met geweld in/uit woning	B20
Diefstallen (water)	Diefstal uit/vanaf vaartuig	A11
Diefstallen (water)	Diefstal vaartuig	A75
Drugshandel	Bezit harddrugs (lijst I)	F40
Drugshandel	Bezit softdrugs (lijst II)	F41
Drugshandel	Handel e.d. harddrugs (lijst I)	F42
Drugshandel	Handel e.d. softdrugs (lijst II)	F43
Drugshandel	Vervaardigen harddrugs (lijst I)	F44
Drugshandel	Vervaardigen softdrugs (lijst II)	F45
Horizontale fraude	Fraude met betaalproducten	F614

Horizontale fraude	Fraude met online handel	F636
Horizontale fraude	Identiteitsfraude	F617
Horizontale fraude	IE-fraude/namaakgoederen	F616
Horizontale fraude	Overige horizontale fraude	F620
Horizontale fraude	Verzekeringsfraude of assurantiefraude	F622
Mishandeling	Eenvoudige mishandeling	F550
Mishandeling	Zware mishandeling	F551
Moord, doodslag	Doodslag/moord	F540
Openlijk geweld (persoon)	Openlijke geweldpleging tegen personen	F12
Overige fraude	Oplichting	F600
Overige fraude	Valse aangifte	F624
Overige fraude	Vervalsen paspoort/identiteitskaart/reisdocument	F613
Overige vermogensdelicten	Chantage/afpersing	A82
Overige vermogensdelicten	Gekwal. diefstal in/uit andere gebouwen	A27
Overige vermogensdelicten	Heling	A81
Overige vermogensdelicten	Overige (eenvoudige) diefstal	A90
Overige vermogensdelicten	Overige diefstallen met geweld	B95
Overige vermogensdelicten	Overige gekwal. diefstal	A95
Overige vermogensdelicten	Verduistering (evt. in dienstbetrekking)	A80
Overval	Overval in woning	B72
Overval	Overval op geld- en waardetransport	B74
Overval	Overval op overige objecten	B73
Straatroof	Straatroof	B70
Vernieling cq. zaakbeschadiging	Openlijke geweldpleging tegen goederen	F11
Vernieling cq. zaakbeschadiging	Vernieling overige objecten	C40
Vernieling cq. zaakbeschadiging	Vernieling van/aan auto	C10
Verticale fraude	Uitkeringsfraude	F621
Wapenhandel	Bezit overige wapens	F72
Wapenhandel	Bezit vuurwapens	F70
Winkeldiefstal	Winkeldiefstal	A50
Winkeldiefstal	Winkeldiefstal met geweld	B50
Zedenmisdrijf	Aanranding	F522
Zedenmisdrijf	Openbare schennis der eerbaarheid	F520
Zedenmisdrijf	Seksueel misbruik kinderen (geen incest)	F527
Zedenmisdrijf	Verkrachting	F521
Aantasting openbare orde	Niet voldoen aan bevel/vordering	F18
Aantasting openbare orde	Overige misdrijven tegen het openbaar gezag	F19
Aantasting openbare orde	Wederspanningheid (verzet)	F17
Bijzondere wetten	Witwassen	F94
Brand/ontploffing	Brandstichting	F13
Drugs/drankoverlast	Overige drugsdelicten	F47